

Наталія Гальчун

АНГЛІЙСЬКА МОВА В МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМПЕТЕНТНОСТІ МЕДИЧНОГО ПРАЦІВНИКА

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВОЛИНСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

КАФЕДРА ДИСЦИПЛІН ЗАГАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Н. П. Гальчун

**АНГЛІЙСЬКА МОВА
В МІЖКУЛЬТУРНИЙ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МЕДИЧНОГО ПРАЦІВНИКА**

*Навчально-методичний посібник
для організації самостійної роботи
здобувачів освіти*

Луцьк
Вежа-Друк
2023

*Рекомендовано до друку науково-методичною комісією
Комунального закладу вищої освіти «Волинський медичний інститут»
Волинської обласної ради протокол (№ 6 від 04.01.2023)*

Рецензент:

Ковальчук О. М. – кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри іноземної та української філології
Луцького національного технічного університету.

Г-17 Гальчун Н. П

Англійська мова в міжкультурній компетентності медичного
працівника : навч.-метод. посіб. для орг. сам. роб. здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 223
Медсестринство / Н. П. Гальчун. Луцьк: Вежа-Друк. 2023. 108 с.

Навчально-методичний посібник «Англійська мова в міжкультурній компетентності медичного працівника» містить 16 самостійних робіт, які представлені в логічній послідовності, щоб здобувачі освіти мали змогу опанувати теоретичний матеріал з питань міжкультурної компетентності та набути практичних навичок у застосуванні англійських розмовних штампів для використання в практичній діяльності та в повсякденному спілкуванні з представниками різних культур. Кожна самостійна робота складається з викладеного матеріалу для оволодіння та завдань для самоконтролю.

Рекомендовано здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 223 Медсестринство.

ЗМІСТ

1.	Передслово	5
2.	Компетентності та програмні результати навчання	7
3.	Компетенція і компетентність	10
4.	Міжкультурна компетентність	15
5.	Становлення міжкультурної компетентності в Європі та Україні	20
6.	Професійна компетентність медичного працівника	25
7.	Інтегративна сутність міжкультурної компетентності	31
8.	Іншомовна комунікативна компетентність як інструмент міжкультурної компетентності медичного працівника	37
9.	Особливості міжкультурної компетентності фахівця охорони здоров'я	44
10.	Основні риси комунікативної культури англомовних країн (Великобританія)	50
11.	Основні риси комунікативної культури англомовних країн (США, Канада)	55
12.	Культурні «табу» англомовних країн	61

13.	Культурні «табу» європейських та мусульманських країн	66
14.	Транскультурні особливості медичної англійської мови	74
15.	Транскультурні особливості вживання лексичних одиниць медичної англійської мови	81
16.	Англомовні штампи ввічливості: вітання, звертання та відповіді на них	88
17.	Особливості англомовного етикету у звертанні до лікарів та медсестер	96
18.	Англомовні штампи ввічливості: прохання про допомогу, привернення уваги та відповіді на них	100
19.	Список використаних джерел	107

ПЕРЕДСЛОВО

Україна розвиває різностороннє міжнародне співробітництво, налагоджує зв'язки з державами-членами Європейського Союзу, інтегрується в європейський освітній простір, адаптує свої навчальні плани та програми до світових стандартів та вимог, тому потреба в підготовці конкурентоздатного, мобільного, компетентного сучасного професіонала, здатного до адекватної реакції в різноманітних комунікативних ситуаціях, налагодження продуктивного діалогу з представниками різних культур та національностей є актуальною. Особливо загострилася зазначена проблема з огляду на сьогодишню складну військово-політичну та соціально-економічну ситуацію в Україні, яка стала надзвичайно важкою з початком повномасштабного вторгнення росії, що зумовило хвилю внутрішніх та зовнішніх міграційних процесів.

Сучасний медичний працівник повинен бути підготовленим до міжкультурної взаємодії та спілкування в полікультурному середовищі, бути компетентним в інтеркультурній комунікації в процесі надання медичної допомоги параненим захисникам різних національностей, постраждалому населенню, внутрішньо переміщеним особам тощо. Медики зобов'язані налагодити комунікацію з пацієнтами, незважаючи на їх національні, расові, культурні, етнічні, релігійні особливості, щоб забезпечити надання належного, безпечного, культурно-компетентного догляду. Таким чином, міжкультурна компетентність стає однією з необхідних фахових вимог до спеціалістів у галузі охорони здоров'я. Володіння інтеркультурною компетентністю становить суттєве підґрунтя для міжкультурної взаємодії та для повноцінного виконання професійних обов'язків.

Іноземна мова є засобом міжкультурної комунікації та взаємодії з носіями різних культур, тому перед закладами вищої медичної освіти постає завдання формування інтеркультурної компетентності майбутніх фахівців-медиків.

Саме тому в КЗВО «Волинський медичний інститут» освітньо-професійними програмами Сестринська справа та Екстрена медицина/парамедик спеціальності 223 Медсестринство передбачено освітній компонент «Англійська мова в міжкультурній компетентності медичного працівника», покликаний забезпечити формування відповідних компетентностей.

Навчально-методичний посібник для організації самостійної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з даної дисципліни містить 16 самостійних робіт, які в логічній послідовності розкривають такі теми: суть та особливості міжкультурної компетентності медичного працівника, основні риси комунікативної культури англomовних країн, культурні табу різних країн, міжкультурні особливості медичної англійської мови, англomовні штампи мовленнєвого етикету в різних комунікативних ситуаціях тощо.

Кожна самостійна робота складається з викладеного матеріалу, завдань для самоконтролю, що супроводжується необхідним вокобуляром та вправами для практичного закріплення. Запропонований навчальний контент передбачений для використання в практичній діяльності та в повсякденному спілкуванні з представниками різних культур.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері медсестринства або в процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК04. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК07. Здатність спілкуватися іноземною мовою

ЗК08. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК09. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК10. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК11. Здатність працювати в команді.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК13. Здатність діяти на основі етичних міркувань.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК01. Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній професійній практиці.

СК03. Здатність задовольнити потреби пацієнта/клієнта протягом різних періодів усього життя (включаючи процес вмирання) шляхом планування, допомоги і виконання медсестринських втручань, оцінки та корекції індивідуальних планів догляду, створених у співпраці з пацієнтом/клієнтом, особами, що доглядають, членами сім'ї та з іншими медичними і соціальними працівниками.

СК04. Застосовування професійних навичок (умінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнтові/клієнтові гідного ставлення, приватності/інтимності, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки.

СК05. Здатність ефективно застосовувати сукупність медсестринських навичок (умінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення догляду на основі холістичного (цілісного) підходу з урахуванням задоволення потреб пацієнта в комфорті, харчуванні, в особистій гігієні та здатності особи задовольняти свої щоденні потреби.

СК08. Профілактична діяльність медичної сестри, направлена на збереження і зміцнення здоров'я, запобігання захворюванням й інформування та навчання пацієнта та членів його родини.

Програмні результати навчання:

6. Забезпечувати здоровий мікроклімат в колективі.

18. Організовувати та проводити навчання пацієнтів та членів їхніх родин з медичних питань.

19. Проводити медико-гігієнічну пропаганду.

(Стандарт вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 223 «Медсестринство» наказ МОН України від 05.12.2018 № 1344)

Самостійна робота №1

Тема: Компетенція і компетентність

Питання:

1. Поняття «компетенція»
2. Поняття «компетентність»

3. Взаємозв'язок понять «компетенція» і «компетентність»

Базові знання:

Основи граматики англійської мови.

Навички роботи зі словником, вебсайтами, інтернет-ресурсами.

Вміння будувати речення та складати есе англійською мовою.

ВИКЛАД МАТЕРІАЛУ

Поняття «компетенція» і «компетентність» відрізняються за своєю суттю. Загальнодоступна вільна багатомовна онлайн енциклопедія «Вікіпедія» пояснює, що поняття «компетенція» походить від латинського слова “competentia” (взаємно прагну, відповідаю, підходжу) – сукупність предметів відання, завдань, повноважень, прав і обов'язків державного органу або посадової особи, що визначаються законодавством.

Під компетенцією розуміють певну сферу, коло діяльності, наперед визначену систему питань, щодо яких особистість повинна бути добре обізнаною, тобто володіти певним набором знань, умінь, навичок та власного до них ставлення.

Інтернет-ресурс «Підручники» тлумачить компетенцію як коло питань, з якими людина добре обізнана, володіє знаннями й досвідом; це інтегрований результат опанування, який виражається в готовності здобувача освіти використовувати засвоєні знання, уміння, навички, а також способи діяльності в конкретних життєвих ситуаціях для розв'язання практичних і теоретичних завдань.

Володіння особою відповідною компетенцією визначається терміном «компетентність». Якщо

«компетенція» є наперед заданою нормою освітньої підготовки, то «компетентність» – це характеристика особистості, необхідна для якісної продуктивної діяльності в певній галузі.

Джон Равен, відомий британський психолог, визначає компетентність як специфічну здатність, необхідну для виконання певної дії в конкретній предметній галузі, що обмежена вузькоспеціальними знаннями, навичками, способами мислення, включаючи розуміння відповідальності за свої дії.

А. Маркова вважає, що компетентність є «індивідуальною характеристикою ступеня відповідності вимогам професії; здатністю й умінням людини виконувати певні трудові функції». На думку Е. Зеєра, компетентність – це сукупність знань, умінь, досвіду, відображена в теоретико-практичній підготовленості до їх реалізації в діяльності на рівні функціональної грамотності.

Компетентність – це досвід, обізнаність та знання, відповідно до визначення Вікіпедії. Компетентність у перекладі з латинської мови означає коло питань, у яких особа добре обізнана, має знання та досвід. Окрім того, компетентність визначається як набута в процесі навчання інтегрована здатність особистості, яка складається із знань, досвіду, цінностей та ставлення, що можуть цілісно реалізовуватися на практиці.

У більш широкому розумінні компетентність трактується як динамічна комбінація знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і виступає результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

Компетентність виступає якістю особистості, її певним надбанням, що ґрунтується на знаннях, досвіді, моральних засадах і проявляється у критичний момент за рахунок вміння знаходити зв'язок між ситуацією та набутими знаннями, у прийнятті адекватних рішень щодо нагальної проблеми.

Отже, зміст поняття «компетентність» включає в себе такі елементи: знання, уміння й навички (освіченість); придатність до виконання визначених професійних функцій; результат (усвідомлення особою відповідальності за свої дії, належна готовність до застосування набутих знань, умінь і навичок, саморозвиток, особистісне зростання, високий рівень умілості, усвідомлена мотивація до навчання, розуміння власної значущості тощо).

Завдання для самоконтролю:

1. Прочитайте, запишіть у словники та вивчіть слова:

competence ['kɒmpɪt(ə)ns] – компетенція

competency ['kɒmpɪt(ə)nsɪ] – компетентність

concept ['kɑːnsept] – поняття

term – термін

to differ ['dɪfə] – відрізнятися

to derive from – походити від

to dream – прагнути

to correspond [ˌkɔːrə'spɒːnd] – відповідати

to suit – підходити

personality [ˌpɜːrsə'næləti] – особистість

to be aware [ə'weə] – бути обізнаним

ability – здатність

skill – вміння

Internet resource ['ɪntənɛt rɪ'sɔːs] – Інтернет ресурс

to interpret [ɪn'tɜːprɪt] – тлумачити

integrated – інтегрований

graduate student – здобувач освіти

content of education – зміст освіти

possession [pə'zeʃn] – володіння

quality – якість

sphere [sfɪə] – галузь

psychologist [saɪ'kɒ:lədʒɪst] – психолог

requirement [rɪ'kwaɪərmənt] – вимога

complex – сукупність

literacy ['lɪt(ə)rəsi] – обізнаність

characteristic [ˌkærəktəˈrɪstɪk] – характеристика;
притаманний, характерний
responsibility – відповідальність
acquired [əˈkwaɪəd] – набутий
experience [ɪkˈspɪəriəns] – досвід
value [ˈvæljuː] – цінність
outlook – світогляд
civil – громадянський
to carry out – виконувати, здійснювати
acquisition [ˌækwɪˈzɪʃ(ə)n] – здобуття

2. Виберіть власні імена, за допомогою сайту Міграційної служби України знайдіть їх написання.

3. Перекладіть на англійську мову:

1) Поняття «компетенція» і «компетентність» відрізняються за своєю суттю.

2) Поняття «компетенція» походить від латинського слова «competentia» – взаємно прагну, відповідаю, підходжу.

3) Компетенція – коло питань, з якими людина добре обізнана, володіє знаннями й досвідом.

4) Володіння особою відповідною компетенцією визначається терміном «компетентність».

5) Компетенція є наперед заданою нормою освітньої підготовки, а компетентність – це якість особистості.

6) Компетентність – це якість особистості, необхідна для якісної продуктивної діяльності в певній галузі.

7) Компетентність є індивідуальною характеристикою ступеня відповідності вимогам професії.

8) Компетентність у перекладі з латинської мови означає коло питань, у яких особа добре обізнана, має знання та досвід.

9) Компетентність визначається як набута в процесі навчання інтегрована здатність особистості, яка складається із знань, досвіду, цінностей та ставлення, що можуть цілісно реалізовуватися на практиці.

10) Поняття «компетентність» включає в себе такі елементи: знання, уміння й навички, придатність до виконання визначених професійних функцій, результат.

4. Складіть план до теми "*Competence & Competency*" (in English).

5. За планом напишіть есе "*Competence & Competency*" (in English, 12 sentences).

Самостійна робота №2

Тема: Міжкультурна компетентність

Питання:

1. Синонімічний ряд до поняття «міжкультурна компетентність».
2. Центр міжкультурного діалогу США про поняття «міжкультурна компетентність».
3. Позиція західних дослідників.
4. Інші точки зору щодо «міжкультурної компетентності».

Базові знання:

Основи граматики англійської мови.

Навички роботи зі словником, текстом, вебсайтами, інтернет-ресурсами.

Вміння аналізувати текст, виокремлювати головне, будувати речення англійською мовою.

ВИКЛАД МАТЕРІАЛУ

Знання, вміння та особисті якості, які дають можливість здійснювати ефективне міжкультурне спілкування, об'єднуються дослідниками в поняття «міжкультурна компетентність». На їх думку, доцільно також використовувати терміни «інтеркультурна компетентність», «крос-культурна компетентність», «мультикультурна компетентність», «полікультурна компетентність».

На офіційній сторінці Центру міжкультурного діалогу (ЦМД) США представлено бачення міжкультурної компетентності, пов'язуючи її з ефективною та відповідальною поведінкою представників різних культур. Поняття ототожнюється з міжкультурною комунікативною компетентністю, яка ґрунтується на особистих якостях учасників взаємодії, а саме: здатності до співпереживання, навичок продуктивного слухання, позитиву сприйняття, наявності бажання комунікувати з представниками інших культур, поступливості у взаєминах, відкритості до пізнання нових досвідів, притаманних іншим цивілізаційним спільнотам.

Засновники ЦМД США значення терміна пов'язують з поняттям міжкультурного діалогу, успішність якого залежить від рівня компетенції учасників комунікації. Окрім результативності діалогу, компетентні міжкультурні комунікатори мають задоволення від самого процесу, оскільки здобувають нові знання з досвіду спілкування та вміння розуміння точок зору інших.

У контексті відношення до іншого світобачення та подолання етнокультурного центризму поняття «міжкультурна компетентність» у західній науці трактується як комплекс аналітичних та стратегічних здібностей, який розширює інтерпретаційний спектр індивіда в процесі міжособистісної взаємодії з представниками іншої культури.

На думку Алойс Моосмюлер, поняття міжкультурної компетентності передбачає наявність у фахівця комплексу соціальних навичок та здібностей, за допомогою яких він може успішно спілкуватися з партнерами з інших культур у побутовому і культурному контекстах.

Серед дослідників немає однастайності у дефініції поняття інтеркультурної компетентності. Загального усталеного визначення «міжкультурна компетентність» у зарубіжній науковій літературі не представлено, тому що дане поняття дослідники трактують як багатоаспектне явище.

Міжкультурна компетентність у західній науці розглядається у двох аспектах: як здатність формувати в собі іншу культурну ідентичність та здатність досягати успіху в процесі міжкультурної комунікації.

Окрім того, міжкультурну компетентність вважають складним особистісним утворенням, що включає знання про рідну та іншу культури, вміння та практичні навички застосування своїх знань, сукупність особистих якостей, що допомагають реалізувати ці знання, вміння та навички, практичний досвід їх застосування в процесі взаємодії з представниками іншої культури.

Міжкультурна компетентність посідає важливе місце в структурі ключових компетентностей та є складовою комунікативної компетентності мовної особистості.

Л. Корнеєва обстоює позицію про те, що міжкультурна компетентність означає – розуміти, цінувати й поважати фактори, зумовлені культурою, які особливо відображаються як на своїх сприйнятті, мисленні, оцінці та діях, так й інших людей, і, як наслідок, на здатності будувати схему дій. Усе це набуває прояву в інтеркультурному взаєморозумінні, комунікативному та поведінковому пристосуванні до поведінки представників іншої культури та встановленні нових зразків взаємостосунків, заснованих на цінностях та нормах різних культур. Поряд з цим слід прагнути об'єднання своєї та чужої культурної ідентичності і, внаслідок обміну позитивними моделями дій та схемами ухвалення рішень, прямувати до якісно нового синтезу дій. Міжкультурна компетентність, на думку А. Новицької, передбачає здатність існувати й ефективно провадити професійну діяльність у полікультурному світі.

Завдання для самоконтролю:

1. Прочитайте, запишіть у словники та вивчіть слова:

- personal qualities ['kwa:lətɪz] – особисті якості
- to join – об'єднувати
- to present a vision ['vɪzn] – представити бачення
- responsible behavior [br'heɪvjə] – відповідальна поведінка
- representative – представник
- to equal ['i:kw(ə)] – ототожнювати
- interaction participants – учасники взаємодії
- ability to empathize ['empəθaɪz] – здатність до співпереживання
- productive listening – продуктивне слухання
- positivity of perception – позитивність сприйняття
- availability [ə'veɪlə'bɪləti] – наявність
- yielding in relationships ['ji:ldɪŋ] – поступливість у взаєминах
- openness – відкритість
- civilized community – цивілізаційна спільнота
- effectiveness – результативність
- attitude ['ætɪtu:d] – відношення

worldview – світобачення
ethno-cultural centrism overcoming – подолання
етнокультурного центрризму
the interpretive spectrum of the individual –
інтерпретаційний спектр індивіда
unanimity [ju:nə'niməti] – однастайність
established definition – усталене визначення
a multifaceted phenomenon [ˌmʌltɪ'fæstɪd fə'nɑ:mɪnən] –
багатоаспектне явище
cultural identity – культурна ідентичність
complex personal formation – складне особистісне
утворення
key competencies – ключові компетентності
component – складова
to defend a position – обстоювати позицію
adaptation – пристосування
installation – встановлення
relationships – взаємостосунки
synthesis of actions ['sɪnθəsis] – синтез дій
multicultural world – полікультурний світ

2. Виберіть власні імена та назви, за допомогою сайту Міграційної служби України знайдіть їх написання.

3. Які українські еквіваленти (з тексту) відповідають наступним реченням:

1) Knowledge, skills and personal qualities that make possible to carry out effective intercultural communication are united by researchers in the concept of “intercultural competence”.

2) The concept is identified with intercultural communicative competency, which is based on the personal qualities of the interaction participants.

3) The founders of the United States Center for Intercultural Dialogue associate the meaning of the term with the concept of intercultural dialogue, the success of which depends on the level of competence of the communication participants.

4) In the context of relating to a different worldview and ethno-cultural centrism overcoming, the concept of “intercultural

competency” in Western science is interpreted as a complex of analytical and strategic abilities.

5) There is no unanimity among researchers in the definition of the concept of intercultural competence.

6) Intercultural competency in Western science is considered in two aspects: as the ability to form another cultural identity and the ability to achieve success in the process of intercultural communication.

7) Intercultural competency occupies an important place in the structure of key competencies and is a component of the communicative competency of a linguistic personality.

8) All this is manifested in intercultural mutual understanding, communicative and behavioral adaptation to the behavior of representatives of another culture and establishing new patterns of relationships based on the values and norms of different cultures.

9) One should strive for the unification of one's own and another's cultural identity and, as a result of the exchange of positive models of actions and decision-making schemes, move towards a qualitatively new synthesis of actions.

10) Intercultural competency involves the ability to exist and conduct professional activity in a multicultural world effectively.

4. Перекладіть терміни англійською мовою та вивчіть:

міжкультурна компетентність –
інтеркультурна компетентність –
крос-культурна компетентність –
мультикультурна компетентність –
полікультурна компетентність –
міжкультурна компетенція –

5. Укладіть таблицю ”Intercultural Competency”!

№	Scientist	Definition
1.		

Самостійна робота №3

Тема: Становлення міжкультурної компетентності в Європі та Україні

Питання:

1. Налагодження міжкультурного діалогу після Другої світової війни.
2. Виникнення поняття «міжкультурна компетентність» в європейській науці.
3. Біла книга Ради Європи з міжкультурного діалогу.
4. Міжкультурна компетентність у вітчизняній науці.

Базові знання:

Основи граматики англійської мови.

Навички роботи зі словником, текстом, вебсайтами, інтернет-ресурсами.

Вміння аналізувати текст, виокремлювати головне, будувати речення та складати есе англійською мовою.

ВИКЛАД МАТЕРІАЛУ

Після Другої світової війни більшість європейських міжнародних організацій шукали шляхи поширення правових стандартів, норм та керівних принципів щодо забезпечення порозуміння між представниками різних культур та запобігання будь-яким утискам особистості в її розвитку, самовираженні та житті загалом. Налагодження та забезпечення міжкультурного діалогу стало необхідним як у самих країнах Європи, так і поміж ними. Володіння відповідними знаннями, уміннями та навичками щодо здійснення ефективної комунікації та налагодження взаєморозуміння між представниками різних культур, тобто міжкультурною компетентністю, стало вимогою часу для всіх учасників міжкультурного діалогу в умовах культурного розмаїття багатокультурного середовища.

Рада Європи (РЄ) утворена 5 травня 1949 року «з метою досягнення більшого єднання між її членами для збереження та втілення в життя ідеалів й принципів, які є їхнім спільним надбанням, а також сприяння їхньому економічному та соціальному прогресу». Головним завданням цієї регіональної

міжнародної інституції є координація зусиль законодавств країн-членів для забезпечення норм ліберальної демократії, викладених у Європейській конвенції з прав людини (1950 р.) та Конвенції із захисту прав людини та фундаментальних свобод (1953 р.).

19 грудня 1954 р. РЄ прийняла Європейську культурну конвенцію (The European Cultural Convention). Її мета полягає у налагодженні взаєморозуміння між народами Європи та взаємної поваги до їх культурного розмаїття, заохочення до вивчення мов, історії, культури країн-підписантів Конвенції.

Мультикультуризм як нова концепція суспільного ладу з'явився у західній частині розділеної Європи, яка обстоювала політичне визнання особливого способу життя меншин нарівні із способом життя пануючої більшості.

Уперше поняття «міжкультурна компетентність» виникло в європейській науці на початку 1970 року, коли відбувалося становлення інтеркультурної компетентності як самостійного наукового напрямку. Під час цього процесу, на межі 70-80-х років ХХ століття актуальності набуває питання ставлення до іншої культури.

До середини 80-х років у європейській науці дотримувалися думки, відповідно до якої оволодіти міжкультурною компетентністю можна завдяки отриманим знанням у процесі міжкультурної комунікації.

25 вересня 1995 року Парламентська асамблея Ради Європи ухвалила позитивний висновок щодо заявки України на вступ до Ради Європи, а 9 листопада 1995 року відбулася церемонія вступу нашої держави до РЄ. Таким чином, наша держава розпочала активне входження в багатокультурне європейське середовище.

У двохтисячних роках проблема міжкультурної взаємодії й важливість міжкультурного діалогу як одного з найбільш дієвих інструментів у взаємодії між країнами обговорювалася Радою Європи на багатьох конференціях, колоквіумах, робочих зустрічах.

Як наслідок, 7 травня 2008 року на 118-ій сесії Комітету міністрів Ради Європи прийнята Біла книга Ради Європи з

міжкультурного діалогу (“White Paper on Intercultural Dialogue”) під назвою «Жити разом у гідності й рівності» (“Living Together as Equals in Dignity”).

Міжкультурному діалогу відводиться роль у подоланні етнічних, релігійних, мовних бар’єрів шляхом конструктивної та демократичної взаємодії через ідентичності на основі спільних універсальних цінностей. У Білій книзі стверджується, що міжкультурний підхід створює орієнтовану на майбутнє модель міжкультурного розмаїття, засновану на гідності окремої людини, яка втілює в життя певну європейську ідентичність, що спирається на спільні фундаментальні цінності, повагу до спільної спадщини і культурного розмаїття та повагу до рівної гідності кожної людини.

Рада Європи робить значний внесок у розвиток міжкультурного діалогу за допомогою таких інституцій як Європейський центр за глобальну незалежність та солідарність (Центр «Північ-Південь» м. Лісабон), Європейський центр сучасних мов (м. Грац, Австрія), Європейські молодіжні центри (м. Страсбург, м. Будапешт), Європейський центр імені Вергеланда (м. Осло) та Європейський культурний центр (м. Дельфі).

У вітчизняній науці міжкультурна компетентність почала широко досліджуватись на початку ХХІ століття і визначалася як здатність особистості досягати розуміння в процесі взаємодії з представниками іншої культури з використанням компенсаторних стратегій для попередження конфліктів.

Тому сучасні українські науковці здійснюють активне дослідження нового наукового концепту та пропонують власне бачення методів формування інтеркультурної компетентності фахівців різних галузей з урахуванням сьогоденних глобалізаційних та інтеграційних процесів, поглиблення міграційних процесів в Україні та світі.

Завдання для самоконтролю:

1. Прочитайте, запишіть у словники та вивчіть слова:

legal standards – правові стандарти
 norms and guiding principles – норми та керівні
 принципи
 prevention – запобігання
 oppression of the individual – утиски особистості
 self expression – самовираження
 debugging and provisioning [prə'vɪzənɪŋ] – налагодження
 та забезпечення
 cultural diversity – культурне розмаїття
 multicultural environment – багатокультурне середовище
 common property – спільне надбання
 international institution – міжнародна інституція
 coordination of legislative efforts – координація зусиль
 законодавства
 member countries – країни-члени
 liberal democracy – ліберальна демократія
 protection of human rights – захист прав людини
 fundamental freedoms – фундаментальні свободи
 establishing mutual understanding – налагодження
 взаєморозуміння
 promotion – заохочення
 signatory countries ['sɪgnət(ə)rɪ] – країни-підписанти
 multiculturalism – мультикультуризм
 social order – суспільний лад
 the ruling majority – пануюча більшість
 an independent scientific direction – самостійний науковий
 напрям
 to make a positive conclusion – ухвалити позитивний
 висновок
 application for admission – заявка на вступ
 multicultural European environment – багатокультурне
 європейське середовище
 deepening of understanding – поглиблення порозуміння
 overcoming – подолання
 the dignity of an individual person – гідність окремої
 людини
 common heritage ['herɪtɪdʒ] – спільна спадщина

compensatory strategies – компенсаторні стратегії
conflict prevention – попередження конфліктів
own vision – власне бачення

2. Виберіть власні назви, за допомогою сайту Міграційної служби України знайдіть їх написання.

3. Знайдіть і запишіть українські еквіваленти:

The Second World War, Council of Europe, the European Convention on Human Rights, the European Cultural Convention, Parliamentary Assembly of the Council of Europe, “White Paper on Intercultural Dialogue”, “Living Together as Equals in Dignity”, European Center for Global Independence and Solidarity (North-South Center, Lisbon), European Center of Modern Languages (Graz, Austria), European youth centers (Strasbourg, Budapest), Vergeland European Center (Oslo), European Cultural Center (Delphi).

4. Укладіть таблицю “Intercultural Competency Chronology in Europe”!

№	Date	Event
1.		

5. На основі таблиці напишіть есе “Development of Intercultural Competency in Europe” (12 sentences).

Самостійна робота №4

Тема: Професійна компетентність медичного працівника

Питання:

1. Професійна компетентність.
2. Професійна компетентність фахівця у галузі охорони здоров'я.
3. Складові професійної компетентності фахівця-медика.
4. Міжкультурна компетентність у професійній компетентності медичного працівника.

Базові знання:

Основи граматики англійської мови.

Навички роботи зі словником, веб-сайтами, інтернет-ресурсами.

Вміння аналізувати текст, виокремлювати головне, будувати речення, вести монолог англійською мовою.

ВИКЛАД МАТЕРІАЛУ

Професійною компетентністю дослідники вважають складну систему, що містить комплекс знань, умінь, властивостей та якостей особи.

Компетентність характеризує інтегрованість людини у професійну діяльність, соціальну й психологічну зрілість, професійний світогляд та відповідні цінності.

Переважає більшість дослідників трактує професійну компетентність як інтегративну особистісно-діяльнісну характеристику особистості, що базується на особистісному й діяльнісному досвіді, й має можливість ефективно діяти у галузі, що стосується її компетенції, тобто у певній галузі застосування.

Професійна компетентність фахівця характеризується як його якісна теоретична й практична підготовка. Професійно компетентному працівнику притаманні сформовані професійно важливі якості, він психологічно підготовлений до професійної діяльності, позитивно ставиться до неї.

Професійна компетентність фахівця в галузі охорони здоров'я розглядається як діяльність у системі «людина-

людина». Для представників такого типу професій об'єктом діяльності є інша людина. Важливими складовими діяльності медика є не лише його знання й уміння, особливості клінічного мислення, а й особисті якості, уміння комунікувати з пацієнтом. Професійна компетентність медичного працівника включає не лише високий рівень спеціальної медичної підготовки, загальнолюдської культури, а й соціально-психологічні аспекти його особи, цінності, орієнтації, комунікативну грамотність.

Складовими професійної компетентності медика є:

- когнітивна компетентність, яка характеризує пізнавальні здібності фахівця, його здатність сприймати навчальний матеріал, наявність певних знань;

- діяльнісна компетентність, яка характеризує здатність фахівця застосовувати творчий підхід у своїй діяльності, проєктувати перспективи розвитку, уміння передбачати та виходити з проблемних ситуацій;

- гносеологічна компетентність, яка характеризує особистісне ставлення фахівця до проблем, його почуття, емоції, здатність до адекватної самооцінки;

- комунікативна компетентність, яка характеризує особливості взаємодії фахівця з оточенням, здатність вести діалог;

- мотиваційна компетентність, яка характеризує готовність фахівця здійснювати професійну діяльність професійно;

- міжкультурна компетентність, яка характеризує готовність фахівця адаптуватися в іншомовному соціумі, толерантно ставитися до людей інших національностей й культур;

- деонтологічна компетентність, яка характеризує моральні принципи фахівця;

- соціально-психологічна компетентність, яка характеризує здатність фахівця до професійної взаємодії з іншими.

Інтеркультурна компетентність в умовах євроінтеграції сприяє адаптації в іншомовному соціумі, формуванню

толерантності, поваги та терпимості до людей інших національностей.

Зміст професійної діяльності висуває певні вимоги до людини. Основною характеристикою кожного фахівця медичної галузі є його професіоналізм, що характеризується високою ефективністю процесу лікування, сучасним рівнем кваліфікації та професійною компетентністю, спрямованістю на досягнення визначених цілей, можливістю подальшого професійного розвитку.

Суттєві зміни в суспільному, політичному та економічному житті України викликали реформування багатьох аспектів життєдіяльності людини, в тому числі й охорони здоров'я. Інтернаціоналізація всіх сфер життя, розширення міжнародних контактів й співробітництва, політика інтеграції в європейське й світове співтовариство ставлять перед сучасним медичним працівником комплексну вимогу – бути конкурентоспроможним фахівцем із чітко сформованою міжкультурною компетентністю.

Завдання для самоконтролю:

1. Прочитайте, запишіть у словники та вивчіть слова:

integration – інтегрованість
professional outlook – професійний світогляд
the individual integrative personal and activity characteristics – інтегративна особистісно-діяльнісна характеристика особистості
practical experience – діяльнісний досвід
a certain field of application – певна галузь застосування
specialist professional competence – професійна компетентність фахівця
psychologically prepared – психологічно підготовлений
a specialist in the field of health care – фахівець у галузі охорони здоров'я
human-human system – система «людина-людина»
clinical thinking – клінічне мислення
general human culture – загальнолюдська культура

socio-psychological aspects [ˌsəʊʃ(ə)lsaɪ'kɒlədʒɪk(ə)l] – соціально-психологічні аспекти
 communicative literacy – комунікативна грамотність
 cognitive – когнітивний
 specialist cognitive abilities – пізнавальні здібності фахівця
 active – діяльнісний
 to apply a creative approach – застосовувати творчий підхід
 to project development prospects – проєктувати перспективи розвитку
 the ability to predict – вміння передбачати
 to get out of problematic situations – виходити з проблемних ситуацій
 epistemological [ɪˌpɪstə'mɔ:lədʒɪk(ə)l] – гносеологічний
 adequate self-esteem [səfi'sti:m] – адекватна самооцінка
 interaction with the environment – взаємодія з оточенням
 motivational – мотиваційний
 foreign language society – іншомовний соціум
 deontological – деонтологічний
 European integration – євроінтеграція
 tolerance formation – формування толерантності
 respect – повага
 toleration – терпимість
 professional activity content – зміст професійної діяльності
 the treatment process effectiveness – ефективність лікувального процесу
 focus on achievement – спрямованість на досягнення
 development possibility – можливість розвитку
 reformation – реформування
 human life aspects – аспекти життєдіяльності людини
 international contacts expansion – розширення міжнародних контактів
 cooperation – співробітництво
 integration policy – політика інтеграції

European and world community – європейське й світове співтовариство

competitive specialist – конкурентоспроможний фахівець
clearly formed – чітко сформований

2. Знайдіть і запишіть українські еквіваленти:

Contains a complex of knowledge, skills, properties and qualities of a person; person's integration into professional activity, social and psychological maturity, professional outlook and corresponding values; professional competency as an individual integrative personal and activity characteristic based on personal and activity experience; to act effectively in the field related to its competency, that is, in a certain field of application; high-quality theoretical and practical training; formed professionally important qualities; professional competency of a specialist in the field of health care; human-human system activity; the object of activity is another person; ability to communicate with the patient; not only a high level of special medical training, general human culture, but also personality social and psychological aspects, values, orientation, communicative literacy; the specialist's personal attitude to problems, his feelings, emotions, ability to adequately self-assess; to adapt in a foreign-speaking society, to be tolerant towards people of other nationalities and cultures; specialist moral principles; professionalism, characterized by the high efficiency of the treatment process, the modern level of qualifications and professional competency, the focus on achieving defined goals, the possibility of further professional development; reforming many aspects of human life, including health care; to be a competitive specialist with clearly formed intercultural competency.

3. Укладіть таблицю “Professional Competency”!

№	Definition

4. Укладіть таблицю “Structure of Medical Specialist Professional Competency”!

№	Component	Description
1.	Cognitive	

5. Перекладіть на англійську мову останній абзац та вивчіть його на пам’ять!

Самостійна робота №5

Тема: Інтегративна сутність міжкультурної компетентності

Питання:

1. Загальнокультурна та комунікативна компетентності.
2. Спілкування іноземними мовами й обізнаність та самовираження у сфері культури.
3. Соціокультурна складова комунікативної компетентності.
4. Загальнокультурна, комунікативна компетентності та компетентність особистого самовдосконалення.

Базові знання:

Основи граматики англійської мови.

Навички роботи зі словником, веб-сайтами, інтернет-ресурсами.

Вміння аналізувати текст, виокремлювати головне, будувати речення та складати есе англійською мовою.

ВИКЛАД МАТЕРІАЛУ

Міжкультурну компетентність трактують як інтегративну властивість особистості, що характеризується сукупністю спеціальних знань, міжкультурних умінь і системою ціннісних орієнтацій, необхідних для вирішення професійних задач в умовах міжкультурної взаємодії в стилі співробітництва і толерантності.

Сучасна наука подає набір ключових освітніх компетентностей. Особливу увагу варто звернути на загальнокультурну та комунікативну компетентності, які безпосередньо формуються в процесі оволодіння іноземною мовою. Крім того, аналогічне поєднання існує також поміж вісьмома основними компетентностями Європейських еталонних рамок. А саме: спілкування іноземними мовами й обізнаність та самовираження у сфері культури.

Загальнокультурна компетентність є суттєвою інтегративною якістю особистості, яка забезпечує привласнення основ загальної культури як сфери духовного життя людини, опанування вміннями визначати та

реалізовувати свою поведінку й фахову активність паралельно орієнтуючись на цінності загальної культури, збагачення досвіду налагодження та розвитку конструктивних, толерантних відносин у ситуаціях міжособистісного спілкування та професійної взаємодії в умовах соціуму, безпосереднє поєднання когнітивних, комунікативних, емоційних й моральних якостей.

Однак опанування загальнокультурною компетентністю неможливе без володіння іноземною мовою як комунікативним кодом у спілкуванні представників різних культур, національностей, етносів. Дану функцію забезпечує комунікативна компетентність як здатність особистості застосовувати в конкретному спілкуванні знання мови, способи взаємодії з оточуючими та віддаленими людьми і подіями, навички роботи в колективі, володіння різноманітними соціальними ролями.

Інтегративний характер формування загальнокультурної та комунікативної компетентностей доводить аналіз їх теоретичних засад. Адже розвиток загальнокультурних компетенцій неможливий без комунікації в соціумі. І навпаки: формування комунікативних здібностей особистості відбувається в умовах певної культури, визначеного культурного середовища. Таким чином, явища загальної культури та комунікації зумовлюють та взаємодоповнюють одне одного. Звідси зароджується феномен міжкультурної компетентності, яка визначається як здатність успішно спілкуватися з представниками інших культур та етносів.

Процес міжкультурної комунікації виступає специфічною формою діяльності, що не обмежується лише володінням іноземною мовою, а й потребує знання матеріальної й духовної культури іншого народу, релігії, цінностей, моральних установок, світоглядних уявлень тощо, які в сукупності визначають модель поведінки кожного з комунікантів, і, в кінцевому рахунку, забезпечує формування міжкультурної компетентності сучасного фахівця.

Міжкультурна компетентність за своєю сутністю має інтегративний характер. Особливо чітко це демонструє

взаємодоповнюючий та взаємозумовлюючий характер формування загальнокультурної та комунікативної компетентностей при оволодінні іноземною мовою. Соціокультурна складова є однією з трьох частин комунікативної компетентності, яка є, безумовно, зв'язуючою ланкою із загальнокультурною компетентністю, що, у свою чергу, формує міжкультурну компетентність фахівця.

Формування міжкультурної компетентності найбільш успішно і повною мірою відбувається під час вивчення іноземної мови, яке ґрунтується на використанні різних видів діяльності: комунікативної, дослідницької, самостійної, творчої, спрямованих на самовдосконалення та саморозвиток особистості.

Оволодіння іноземною мовою сприяє розширенню світогляду особистості, активізації культурного освоєння світу, розумінню інших соціумів та народів, комунікації культур, професійному зростанню та вдосконаленню знань. Це доводить безпосередній зв'язок загальнокультурної, комунікативної компетентностей та зумовлює, в кінцевому рахунку, формування міжкультурної компетентності конкурентноспроможного фахівця.

Інтегративний характер міжкультурної компетентності полягає у здатності досягати взаєморозуміння з представниками різних культур на основі знання, розуміння та дотримання універсальних правил і норм поведінки міжнародного етикету, встановлювати взаємозв'язки з представниками інших країн, взаємозбагачувати культурні цінності цих країн.

Завдання для самоконтролю:

1. Прочитайте, запишіть у словники та вивчіть слова:

a set of special knowledge – сукупність спеціальних знань

value orientations – ціннісні орієнтації

mastering a foreign language – оволодіння іноземною мовою

combination – поєднання

European Reference Frameworks – Європейські еталонні рамки

self expression – самовираження

appropriation of general culture basics [əˌprəʊprɪ'eɪʃ(ə)n] – привласнення основ загальної культури

the spiritual life of a person – духовне життя людини

communication code – комунікативний код

ethnos [ˈeθnɒs] – етнос

surrounding and distant people – оточуючі та віддалені люди

possession of various social roles – володіння різноманітними соціальними ролями

theoretical foundations – теоретичні засади

to predetermine [ˌpriːdɪ'tɜːmɪn] – зумовлювати

to complement each other – взаємодоповнювати

phenomenon [fəˈnɑːmɪnən] – феномен

material and spiritual culture – матеріальна й духовна

культура

religion – релігія

moral attitudes – моральні установки

worldviews – світоглядні уявлення

communicator – комунікант

mutually complementary and mutually conditioning character – взаємодоповнюючий та взаємозумовлюючий характер

connecting link – зв'язуюча ланка

general cultural competence – загальнокультурна компетентність

most successfully and fully – найбільш успішно і повною мірою

research work – дослідницька робота

independent work – самостійна робота

creative work – творча робота

self-improvement and self-development – самовдосконалення та саморозвиток

the individual's worldview expansion – розширення світогляду особистості

professional growth – професійне зростання
 improvement of knowledge – вдосконалення знань
 competence of personal self-improvement –
 компетентність особистого самовдосконалення
 competitive specialist [kəm'petətɪv] –
 конкурентноспроможний фахівець
 to enrich mutually ['mju:tʃʊəli] – взаємозбагачувати
 духовно

2. Знайдіть і запишіть українські еквіваленти:

1) Intercultural competency is interpreted as an individual integrative property, characterized by a set of special knowledge, intercultural skills and a system of value orientations, necessary for solving professional tasks in the conditions of intercultural interaction in the style of cooperation and tolerance.

2) General cultural competency is an individual essential integrative quality, which ensures the appropriation of the general culture basics as a sphere of a person's spiritual life, mastering the skills to determine and implement one's behavior and professional activity while simultaneously focusing on the values of general culture.

3) The sociocultural component is one of the three parts of communicative competency, which is, of course, a connecting link with general cultural competency, which, in turn, forms the intercultural competency of a specialist.

4) Mastering general cultural competency is impossible without mastering a foreign language as a communicative code in communication between representatives of different cultures, nationalities, and ethnics.

5) Mastering a foreign language contributes to the expansion of the individual's worldview, the activation of the cultural development of the world, the understanding of other societies and peoples, the communication of cultures, professional growth and improvement of knowledge.

3. Перекладіть терміни англійською мовою та висловіть:

Сукупність спеціальних знань, оволодіння іноземною мовою, Європейські еталонні рамки, комунікативний код,

володіння різноманітними соціальними ролями, матеріальна й духовна культура, світоглядні уявлення, загальнокультурна компетентність, комунікант, дослідницька робота, самостійна робота, творча робота, самовдосконалення та саморозвиток, професійне зростання, компетентність особистого самовдосконалення

4. Створіть глосарій термінів до теми “Integrative Nature of Intercultural Competency” (20 слів та словосполучень).

5. Нанушіть есе “Integrative Nature of Intercultural Competency” (12 senteces).

Самостійна робота №6

Тема: Іншомовна комунікативна компетентність як інструмент міжкультурної компетентності медичного працівника

Питання:

1. Комунікативна компетентність.
2. Міжкультурна комунікація і комунікативна культура.
3. Комунікативна компетентність медичного працівника.

Базові знання:

Основи граматики англійської мови.

Навички роботи зі словником, текстом, вебсайтами, інтернет-ресурсами.

Вміння аналізувати текст, виокремлювати головне, будувати речення англійською мовою.

ВИКЛАД МАТЕРІАЛУ

Виступаючи головним атрибутом міжкультурної комунікації, міжкультурна компетентність вимагає від кожного учасника розуміння того, «що, коли, кому і як говорити або робити». Таким чином, міжкультурна компетентність є однією з форм соціокультурної адаптації до певного міжкультурного контексту діяльності й спілкування.

Відповідно до основних цілей освіти, структурного представлення соціального та особистісного досвіду, основних видів діяльності, які дають можливість опановувати соціальний досвід, здобувати життєві та практичні навички в сучасному соціумі, виділяється перелік ключових освітніх компетентностей. Серед них – комунікативна компетентність, яка включає знання необхідних мов, способів взаємодії з оточуючими окремими людьми та подіями, навички роботи в групі, відігривання соціальних ролей, вміння презентувати себе, написати лист, анкету, заяву, поставити запитання, вести діалог, дискусію тощо.

Під комунікативною компетентністю слід розуміти здатність налагоджувати й підтримувати необхідні контакти з людьми, певний набір знань, умінь і навичок для забезпечення ефективної комунікації, вміння встановлювати

та коригувати коло спілкування, розуміти й бути зрозумілим для комунікативного партнера. Ця компетентність формується при безпосередній взаємодії, тому є результатом досвіду спілкування між людьми.

Комунікативну компетентність визначають як вищу здатність особистості, що дає можливість вирішувати проблеми, які виникають у різних життєвих ситуаціях, у тому числі професійних; – це «конгломерат знань, мовних та позамовних умінь і навичок спілкування набутих особистістю під час природної соціалізації, навчання та виховання».

Комунікативна компетентність передбачає володіння мовами та містить три складові: мовну, мовленнєву та соціокультурну.

Комунікація відображає найважливішу сферу людського співіснування. Однією з проблем, що перешкоджають комунікації є проблема низького рівня міжкультурної компетенції. Це може спричинити загострення міжнаціональних, міжетнічних чи міжконфесійних конфліктів. Саме тому формування міжкультурної компетентності покликане забезпечити набуття досвіду міжкультурного спілкування, навчання навичкам та вмінням спілкування з представниками різних культур.

Володіння іноземною мовою є одним із засобів міжкультурної комунікації та адекватної взаємодії з носіями різних культур. Це зумовили три причини: 1) гуманістична функція іноземної мови як навчальної дисципліни у розвитку креативних та логічних якостей особистості, 2) володіння мовою на комунікативно достатньому рівні у сучасному взаємозалежному та взаємопов'язаному світі сприяє встановленню ділових контактів між професіоналами різних галузей, 3) зняття мовних бар'єрів значно розширює можливості як для працевлаштування за кордоном, так і для отримання освіти.

Знання норм та традицій комунікативної культури одного народу дає можливість учасникам мовного акту, які належать до представників різних національностей, адекватно розуміти та сприймати один одного, тобто сприяти

міжкультурній комунікації. Для формування міжкультурної компетентності не достатньо лише позитивного ставлення до іншої культури. Необхідний контакт з культурою та її представниками.

Важливим інструментом полікультурного розвитку фахівців є іноземна мова – входження особистості у світ іншомовної культури, інструмент пізнання в діалозі/полілозі культур, засіб інтеграції людини до нового суспільства та нової суспільної ситуації.

Оволодіння іноземною мовою сприяє розширенню світогляду фахівця, активізації культурного освоєння світу, розумінню інших соціумів та народів, комунікації. Тобто забезпечує формування іншомовної комунікативної компетентності.

Професійна компетентність медичного працівника складається зі спеціальної медичної підготовки, загальної культури, цінностей, комунікативної культури.

Комунікація в його діяльності є єдиним шляхом до розуміння та взаємодії. Комунікативна компетентність розглядається як фактор організації взаємовідносин медика у професійних контактах типу «медичний працівник-пацієнт» й «медичний працівник-медичний працівник». Така взаємодія здійснюється за допомогою професійної мовної компетентності.

Лікар, медична сестра супроводжують людину від моменту народження до смерті. Умови професійної діяльності передбачають надзвичайно широкий спектр спілкування з людьми різних соціальних й етнічних груп, особистісних й культурних установок. Сучасний медичний працівник виконує в суспільстві безліч соціальних ролей, інтегруючись у різні сфери життя. Тому необхідною є наявність у нього світоглядних, громадянських та полікультурних основ особистості, враховуючи традиційно активну роль медиків як у суспільному житті в країні, так й на міжнародному рівні.

У цьому контексті особисті якості, необхідні для успішної професійної діяльності медичного працівника включають також якості, потрібні для успішної міжкультурної професійної комунікації – відкритість,

терпимість, гнучкість, толерантність, почуття власної гідності, готовність до міжкультурного діалогу, володіння іноземною мовою як засобом реалізації зазначених якостей.

Завдання для самоконтролю:

1. Прочитайте, запишіть у словники та вивчіть слова:

attribute ['ætrɪbjʊ:t] – атрибут

intercultural context – міжкультурний контекст

structural representation – структурне представлення

to master social experience – опановувати соціальний досвід

to acquire life skills – здобувати життєві навички

society – соціум

surrounding individual people – оточуючі окремі люди

playing social roles – відігрівання соціальних ролей

questionnaire [ˌkwɛstʃəˈnɛr] – анкета

to arrange [əˈreɪndʒ] – налагоджувати

a certain set – певний набір

to establish and adjust the communication circle – встановлювати та коригувати коло спілкування

communication partner – комунікативний партнер

direct interaction – безпосередній взаємодія

higher ability of the individual – вища здатність особистості

conglomerate [kənˈglɑːməɾət] – конгломерат

beyondlanguage skills [bɪˈjɑːndˈlɪŋgwəl] – позамовні уміння

upbringing – виховання

to assume language proficiency [prəˈfɪʃ(ə)nsɪ] – передбачати володіння мовами

lingual [ˈlɪŋgwəl] – мовний

speech – мовленнєвий

coexistence [ˌkəʊɪɡˈzɪstəns] – співіснування

to hinder – перешкоджати

to cause aggravation [ˌægrəˈveɪʃn] – спричинити загострення

international – міжнаціональний

interethnic [ɪn'tɜː'eθnɪk] – міжетнічний
 interfaith [ɪntə'feɪθ] – міжконфесійний
 gaining experience – набуття досвіду
 humanistic function – гуманістична функція
 academic discipline – навчальна дисципліна
 interdependent and interconnected world – взаємозалежний
 та взаємопов'язаний світ
 removal of language barriers – зняття мовних бар'єрів
 employment – працевлаштування
 speech act – мовний акт
 to promote – сприяти
 multicultural development tool – інструмент
 полікультурного розвитку
 indispensable tool – невід'ємний засіб
 polylogue [ˈpɒlɪləɡ] – полілог
 cultural development of the world activation – активізація
 культурного освоєння світу
 foreign language communicative competency – іншомовна
 комунікативна компетентність
 professional contacts of the type – професійні контакти типу
 to accompany [ə'kɒmpəni] – супроводжувати
 personal and cultural attitudes – особистісні й культурні
 установки
 flexibility – гнучкість
 dignity – почуття власної гідності

2. Які українські еквіваленти (з тексту) відповідають наступним реченням:

1) Intercultural competency is one of the forms of sociocultural adaptation to a certain intercultural context of activity and communication.

2) Communicative competency involves mastery of languages and contains three components: lingual, speech and socio-cultural.

3) One of the problems hindering communication is the problem of a low level of intercultural competency.

4) Knowing a foreign language is one of the intercultural communication tools and adequate interaction with speakers of different cultures

5) The professional competency of a medical specialist consists of special medical training, general culture, values, communicative culture.

3. Знайдіть еквіваленти:

1. intercultural context	I. мовний
2. communication partner	II. почуття власної гідності
3. removal of language barriers	III. гнучкість
4. beyondlanguage skills	IV. зняття мовних бар'єрів
5. lingual	V. іншомовна комунікативна компетентність
6. speech	VI. мовний акт
7. speech act	VII. міжкультурний контекст
8. foreign language communicative competency	VIII. мовленнєвий
9. flexibility	IX. позамовні уміння
10. dignity	X. комунікативний партнер

4. Створіть глосарій термінів до теми “Communicative Competency of Medical Specialist” (20 слів та словосполучень).

5. Перекладіть англійською мовою:

Професійна компетентність медичного працівника складається зі спеціальної медичної підготовки, загальної культури, цінностей, комунікативної культури.

Комунікація у його діяльності є єдиним шляхом до розуміння та взаємодії. Комунікативна компетентність розглядається як фактор організації взаємовідносин медика у професійних контактах типу «медичний працівник-пацієнт» й «медичний працівник-медичний працівник». Така взаємодія здійснюється за допомогою професійної мовної компетентності.

Лікар, медична сестра супроводжують людину від моменту народження до смерті. Умови професійної діяльності передбачають надзвичайно широкий спектр спілкування з людьми різних соціальних й етнічних груп, особистісних й культурних установок.

Самостійна робота №7

Тема: Особливості міжкультурної компетентності фахівця охорони здоров'я

Питання:

1. Міжкультурна компетентність та її важливість.
2. Міжкультурна компетентність медичного фахівця – складова його професійної компетентності.
3. Вимоги до працівників охорони здоров'я в полікультурному середовищі.

Базові знання:

Основи граматики англійської мови.

Навички роботи зі словником, вебсайтами, інтернет-ресурсами.

Вміння аналізувати текст, виокремлювати головне, будувати речення, складати есе англійською мовою.

ВИКЛАД МАТЕРІАЛУ

У своїй більшості дослідники доводять, що міжкультурна компетентність формується протягом усього життя та є невід'ємною частиною особистості. Володіння цією компетентністю передбачає достатній рівень гнучкості щодо стратегій функціонування в чужій культурі, креативній у розвитку інтеркультурних відносин. Це дає можливість фахівцю успішно застосовувати на практиці форми міжкультурної взаємодії у нових ситуаціях.

Готовність медичного працівника до взаємодії з представниками іншої культури, повага до інших культурних цінностей, традицій, вміння розпізнавати, поважати та ефективно використовувати відмінності в стилі мислення, поведінки, своєї та іншої культури під час комунікації сприяє удосконаленню міжкультурної компетентності.

В епоху планетарних змін, «відкритих кордонів» набуває актуальності інтеркультурна компетентність як інтегративна якість особистості, яка дає можливість активно взаємодіяти з представниками інших культур на всіх рівнях міжкультурної комунікації й в усіх сферах взаємодії.

У сучасному глобалізованому світі відбуваються зміни характеру соціальних відносин у сфері професійної діяльності медика, формування нових нормативних та етико-правових положень, гуманізація його практичної діяльності.

Міжкультурна компетентність фахівців медичної галузі належить до ключових компетентностей, які є багатофункціональними й обіймають професійні функції та ролі, вимагають значного інтелектуального розвитку: абстрактного мислення, саморефлексії, визначення власної позиції, самооцінки, критичного мислення, включають різноманітні розумові процеси: аналітичні, критичні, комунікативні тощо.

Якщо міжкультурна компетентність відноситься до галузі загально-соціальних компетентностей, які не залежать від професії сучасної людини, то зміст інтеркультурної компетентності медичного працівника є ширшим, ніж в інших фахівців.

Ключові характеристики міжкультурної компетентності – багатофункціональність, надпредметність, міждисциплінарність, багатовимірність, урахування різноманітних розумових процесів та інтелектуальних умінь. Ці характеристики – одні з найнеобхідніших у процесі реалізації міжкультурної компетентності.

Медики повинні не лише вміти жити в полікультурному середовищі, але й:

- мати світогляд, адекватний для розв'язання глобальних соціокультурних і моральних завдань;
- уміти будувати власну поведінку відповідно до норм іншої культури в ситуаціях міжкультурної професійної взаємодії;
- поважати розмаїття різних світових культур, цивілізацій й народів;
- бути готовими до розуміння й співробітництва з людьми, які різняться своєю зовнішністю, мовою, переконаннями, звичаями й віруваннями;
- вміти працювати в міжнародних командах у рамках медичних й освітніх проєктів;

- бути здатними налагоджувати професійні зв'язки із зарубіжними колегами;
- володіти етикою й культурою спілкування;
- вміти оперативно вирішувати професійні завдання в інтеркультурному соціумі;
- володіти іноземними мовами на рівні, що дає можливість брати участь у письмових та усних дискусіях на міжнародному рівні;
- мати такі полікультурні якості як відкритість, емпатія, терпимість, толерантність, гнучкість, почуття власної гідності, готовність до міжкультурного діалогу.

Міжкультурна компетентність допомагає медичним працівникам визначити, які соціокультурні установки впливають на поведінку учасників лікувального процесу (пацієнти, родина тощо), їх стереотипні реакції в ситуаціях взаємодії з представником лікувального закладу. Особливої важливості набуває модифікація спілкування залежно від конкретної професійної ситуації.

У «Міжнародному кодексі медичної етики», прийнятому в 1949 році Генеральною Асамблеєю ООН, йдеться: «Я не дозволю, щоб релігійні, расові, політичні або соціальні мотиви перешкодили мені виконати свій обов'язок стосовно пацієнта; я буду дотримуватися найглибшої поваги до людського життя..., навіть під загрозою я не буду використовувати свої знання проти законів людяності. Обіцяю це урочисто й щиросердно...»

Міжкультурна компетентність медичного працівника – це компонент професійної компетентності, особистісно-професійна якість, що забезпечує здатність вирішувати професійні завдання в умовах багатокультурного середовища сучасного світу на основі здобутих ним знань, умінь, навичок та сформованих професійно-особистісних мотивів, цінностей у реальних ситуаціях професійної інтеркультурної взаємодії з представниками різних соціальних груп, національностей та релігійних конфесій за умови безпечного виконання обов'язку лікаря, медичної сестри тощо.

Міжкультурну компетентність сучасного фахівця у сфері медицини можна трактувати як інтегративну особистісно-професійну якість, яка дозволяє індивіду саморозвиватися, що забезпечує успіх у розв'язанні завдань міжкультурної комунікації, адаптацію та самореалізацію фахівця в іншомовному суспільстві.

Завдання для самоконтролю:

1. Прочитайте, запишіть у словники та вивчіть слова:

“International Code of Medical Ethics” – «Міжнародний кодекс медичної етики»

an integral part of the personality – невід’ємна частина особистості

strategy of functioning in a foreign culture – стратегія функціонування в чужій культурі

to apply in practice – застосовувати на практиці

intercultural competency improvement – удосконалення міжкультурної компетентності

planetary changes – планетарні зміни

“open borders” – «відкриті кордони»

normative and ethical and legal provisions – нормативні та етико-правові положення

humanization – гуманізація

abstract thinking – абстрактне мислення

self-reflection – саморефлексія

defining one’s own position – визначення власної позиції

self-esteem [səfi'sti:m] – самооцінка

critical thinking – критичне мислення

multifunctionality [ˈmʌltiˌfʌŋkʃəˈnæləti] – багатofункціональність

supersubjectivity [ˈsu:pərsəbdʒekˈtɪvəti] – надпредметність

interdisciplinarity [ˌɪntərˈdɪsəplɪnərɪti] – міждисциплінарність

multidimensionality [ˌmʌltɪdɪmənʃəˈnælɪti] – багатовимірність

solving global sociocultural and moral tasks – розв’язання глобальних соціокультурних й моральних завдань

diversity of different world cultures – розмаїття різних світових культур

people – народ

appearance – зовнішність

belief – переконання

creed – вірування

foreign colleagues – зарубіжні колеги

empathy – емпатія

treatment process participants – учасники лікувального процесу

stereotypical reactions [steriə'tɪpɪkl] – стереотипні реакції

racial ['reɪl] – расовий

even under threat [θret] – навіть під загрозою

laws of humanity – закони людяності

religious denomination [di'nɒmɪ'neɪʃ(ə)n] – релігійна конфесія

safe performance of duty – безпечне виконання обов'язку

to develop oneself – саморозвиватися

self-realization – самореалізація

2. Знайдіть еквіваленти:

1. humanization	I. багатовимірність
2. abstract thinking	II. расовий
3. self-reflection	III. міждисциплінарність
4. critical thinking	IV. абстрактне мислення
5. multifunctionality	V. закони людяності
6. supersubjectivity	VI. саморефлексія
7. interdisciplinarity	VII. багатофункціональність
8. multidimensionality	VIII. надпредметність
9. laws of humanity	IX. гуманізація
10. racial	X. критичне мислення

3. Які українські еквіваленти (з тексту) відповідають наступним реченням:

1) The readiness of a medical specialist to interact with representatives of another culture, respect for other cultural values, traditions, the ability to recognize, respect and effectively use differences in the style of thinking, behavior, own and other

cultures during communication contributes to the improvement of intercultural competency.

2) Intercultural competency of medical specialists is one of the key competences that are multifunctional and include professional functions and roles, requiring significant intellectual development.

3) The key characteristics of intercultural competency are multifunctionality, supersubjectivity, interdisciplinary, multidimensionality, taking into account various mental processes and intellectual skills

4) Intercultural competency helps medical professional determine which sociocultural attitudes influence the behavior of the treatment process participants, their stereotypical reactions in situations of interaction with a medical institution representative.

5) The intercultural competency of a modern specialist in the field of medicine can be interpreted as an integrative personal and professional quality that allows the individual to develop himself, which ensures success in solving the tasks of intercultural communication, adaptation and self-realization of the specialist in a foreign-speaking society.

4. Укладіть таблицю “A Must for a Medical Professional in the Multicultural Society”

№	A must

5. Напишіть есе “Some Facts about Intercultural Competency of Medical Professional” (12 sentences).

Самостійна робота №8

Тема: Основні риси комунікативної культури англомовних країн (Великобританія)

Питання:

1. Поняття комунікативної культури.
2. Три групи правил комунікативної культури.
3. Особливості комунікативної культури Великобританії.

Базові знання:

Основи граматики англійської мови.

Навички роботи зі словником, вебсайтами, інтернет-ресурсами.

Вміння аналізувати текст, виокремлювати головне, будувати речення англійською мовою.

ВИКЛАД МАТЕРІАЛУ

Ефективність спілкування залежить насамперед від комунікативної культури учасників спілкування. Комунікативна культура – це сукупність культурних норм, культурологічних знань, цінностей і значень, які використовуються в процесі комунікації, в тому числі і при спілкуванні. Існує три групи правил-складових комунікативної культури.

Перша група – це правила комунікативного етикету. Вони визначають порядок звернення та подання, вибір звернення і багато іншого. Етикетні правила не мають прямого зв'язку з ефективністю спілкування, але їх часткове або повне ігнорування усуває людину від участі в спілкуванні.

Друга група – правила узгодження комунікативної взаємодії. Вони задають тип спілкування: світське, ділове, ритуальне, інтимно-особистісне тощо.

Третя група – це правила самоподачі (самопрезентації). Вони не визначають тип спілкування і не впливають на загальну для всіх ефективність, але визначають індивідуальний успіх окремих учасників спілкування. Правила самоподачі призначені для створення в оточуючих певного враження про себе.

Існують риси комунікативної культури, характерні для окремих країн, географічних регіонів, національностей, народів, етносів тощо.

Великобританія

Ніколи не називати «англійцями» шотландців, валійців, ірландців, оскільки офіційна назва мешканців Британських островів – британці.

Англійський національний характер не має нічого спільного з емоційністю, основні його якості – раціональність, стриманість, холодність у стосунках. Англійцям властиве глибоке почуття поваги до людини, особливо до її власності й особистого часу, тактовність, нелюбов до категоричних суджень. До поганих манер у Британії зараховують нарікання на своє життя, перелічування власних проблем у відповідь на традиційне: «Як справи?». Слід стримувати свої емоції та надмірний ентузіазм: «Never complain, never explain» («Ніколи не нарікай, ніколи не пояснюй»).

Спілкування завжди має бути приємним його учасникам, які повинні стримано висловлювати свої судження, використовуючи такі звороти як «мені здається», «можливо, я не правий, але...» тощо. Британці з повагою ставляться до того, що стосується особистості та особистісного (“privacy”).

Англійський гумор є характерною складовою британської комунікативної культури, її національним надбанням. Веселі, незлобливі жарти та анекдоти допомагають британцям налагоджувати доброзичливі стосунки. Англійський гумор зрозумілий і для представників інших культур. Однак, пожартувавши, англієць може зберігати незворушність, ніби нічого не сталося. Британці залюбки сміються над собою, зокрема над англійською надмірною ввічливістю або пристрасстю до алкогольних напоїв.

У Великій Британії дотепер шанують аристократичні традиції. Англійська аристократична мова має також свої особливості. Представники вищих суспільних верств надзвичайно чемні у використанні форм звертання. Так, представник британського нобілітету, не розчувши зверненої до нього репліки, перепитає “what?” (що?), а не “sorry?”

(перепрошую?). Англійські аристократи принципово не вживають таких слів, як “perfume” (парфум), “dress” (сукня) та ін.

На ділових переговорах британці поводяться прагматично: гнучко й охоче відповідають на ініціативу партнера. Однак негативно ставляться до тривалих монологів, оскільки вважають їх формою тиску на співрозмовника або партнера. У бізнес-стосунках зневажають хитрість, підступність, цінують чесну взаємодію, ретельно дотримуються всіх формальностей, особливо у спілкуванні (форми звертання «містер» і «місіс» слід використовувати доти, поки вони не запропонують перейти до менш формального спілкування). Вдало британці-бізнесмени уникають у розмові гострих кутів. Вони більш схильні до компромісу, непрямих висловлень. Від британця навряд чи почуєш, що він прочитав чудову книгу. Він скаже, що знайшов її цікавою, або що її автор, можливо, не позбавлений таланту. Замість обзивання когось дурнем він зауважить, що ця людина виглядає не зовсім розумною. А вислів «як на мене, непогано» з вуст англійця означає «дуже добре».

У неофіційних розмовах мешканці Британських островів уникають тем, які стосуються особистого життя, професійних успіхів, релігії та віросповідання. Не люблять вони співрозмовників, які намагаються хизуватися своєю ерудицією. Особу, яка пристрасно відстоює свою точку зору за обіднім столом, сприйматимуть, у кращому разі, як дивака-ексцентрика, в гіршому – як погано виховану людину. В Англії люблять легку бесіду, яка сприяє розслабленню розуму, а не глибокодумний діалог або суперечку.

Охоче беруть участь британці в розмовах про садівництво, домашніх тварин, спорт. Іноді критерієм порядності і надійності людини є не лише її ставлення до тварини, але й тварини до неї.

Гість британця повинен стримано поводитися в його домі. Не варто звертатися до незнайомих людей, не будучи представленим їм. У Британії не заведено цілувати дамам руку. Британці також не схвалюють локальні розмови за трапезою. Щоб ніхто за столом не почувався незручно, бажано звертатися своїми словами до всіх присутніх.

Розмовляють британці неголосно. Вони часто в розмові притишують голос, якщо поруч перебуває хтось сторонній.

Відстань між співрозмовниками має становити приблизно 50 сантиметрів. Навіть у неформальному спілкуванні британці стримані, як правило, завжди позитивно налаштовані щодо співрозмовника. У бесідах цінується вміння вислухати, а у стосунках – пунктуальність. Розмовляти з британцем про справи після завершення робочого дня вважається неетичним.

Завдання для самоконтролю

1. Прочитайте, запишіть у словники та вивчіть слова:

a set of cultural norms – сукупність культурних норм
cultural knowledge – культурологічні знання
ignorance – ігнорування
coordination of communicative interaction – узгодження

комунікативної взаємодії

secular – світський

ceremonial – ритуальний

intimate and personal – інтимно-особистісний

self submission – самоподача

self-presentation – самопрезентація

the Scottish – шотландці

the Welsh – валлійці

the Irish – ірландці

rationality – раціональність

reticence ['retis(ə)ns] – стриманість

coldness – холодність

tactfulness – тактовність

complaining about one's life – нарікання на своє життя

national property – національне надбання

innocent joke – незлобливий жарт

anecdote – анекдот

benevolent [br'nev(ə)l(ə)nt] – доброзичливий

imperturbability [,ɪmpə'tɜ:bə'bɪlɪtɪ] – незворушність

aristocratic traditions – аристократичні традиції

nobility – нобілітет

flexibly – гнучко

cunning – хитрість

insidiousness [ɪn'sɪdiəs(ə)s] – підступність

compromise – компроміс
 indirect statements – непрямі висловлювання
 eccentric – дивак-ексцентрик
 thoughtful dialogue – глибокодумний діалог

2. Знайдіть еквіваленти:

1. rationality	I. тактовність
2. reticence	II. підступність
3. coldness	III. ритуальний
4. tactfulness	IV. доброзичливий
5. flexibly	V. незворушність
6. cunning	VI. гнучко
7. insidiousness	VII. раціональність
8. benevolent	VIII. хитрість
9. imperturbability	IX. холодність
10. ceremonial	X. стриманість

**3. Створіть глосарій термінів до теми
 “Communicative Culture of Great Britain”!**

**4. Заповніть таблицю “Positive and Negative Features of
 British Communicative Culture”!**

Positive	Negative

**5. Перекладіть англійською мовою перших чотири
 абзаци!**

Самостійна робота №9

Тема: Основні риси комунікативної культури англомовних країн (США, Канада)

Питання:

1. Особливості комунікативної культури США.
2. Особливості комунікативної культури Канади.

Базові знання:

Основи граматики англійської мови.

Навички роботи зі словником, веб-сайтами, інтернет-ресурсами.

Вміння аналізувати текст, виокремлювати головне, будувати речення та складати есе англійською мовою.

ВИКЛАД МАТЕРІАЛУ

США

США є багатоетнічною державою, основою якої є велика кількість різних субкультур. Американці досить прагматичні, їм притаманна впевненість у власних силах, жорсткість. Вони наполегливі у досягненні мети, тому одразу ж після знайомства з потенційним партнером і встановлення дружньої атмосфери намагаються перейти до справи.

У спілкуванні американці досить відкриті, їм не подобається підкреслена формальність. Вони ввічливі, тактовні, демократичні, не зважають на вік та соціальний статус співрозмовника. Однак дружні стосунки, що виникають у їхньому середовищі, досить формальні, а глибока емоційна прихильність є взагалі поодиноким явищем. Тут існують товариші по роботі, товариші по спорту, товариші родини та ін.

Розгляд будь-яких питань у американців ґрунтується на логічній аргументації. Розмірковуючи над певною проблемою, вони рухаються від загального до одиничного, посиляючись на ті чи інші аргументи.

Представники даної культури енергійні і досить мобільні, тому не терплять пауз у розмовах. Американці можуть бути дотепними, як французи, проявляти гнучкість, як британці, залишаючись пунктуальними, як німці. На зустрічі з

ними варто не спізнюватися, а дотепний жарт буде лише на користь.

Досить поширеною американською тактикою на ділових переговорах є тиск на партнера, форсування стосунків.

Американці вітаються міцним рукоштовпанням. Слід починати спілкування зі звертань «містер» або «місіс». Найімовірніше, американські партнери запропонують перейти на імена. Неформальність у спілкуванні виявляється також в ігноруванні званнями, за виключенням офіційних випадків, коли співрозмовник є представником істеблішменту або лікарем.

У гендерному питанні США є країною, де жінки досить емансиповані. Від чоловіків американські бізнес-леді вимагають ставлення відповідно до професійного етикету. Тому не варто виявляти галантність, а також інтерес до особистого життя партнерки.

Щодо особливостей невербальної комунікації, американці не довіряють тим людям, які ховають очі, оскільки глибоко переконані в тому, що навмисна відмова від зорового контакту є засобом маніпуляції або проявом відсутності інтересу до нього.

На діловому прийомі дозволяється говорити на теми родинного життя або спорту. Слід уникати палких дискусій на політичні та релігійні теми.

Канада

Канада офіційно двомовна країна – державними мовами є французька і англійська. Слід будьти готовим використовувати ці мови у ході зустрічей. Можливо, знадобиться перекладач.

Канада пишається своєю багатонаціональністю. Це проявляється в нормальному ставленні до інших мов, крім англійської та французької. Наприклад, в Торонто публікується величезна кількість матеріалів 70 мовами. Канадці звикли розмовляти з людьми, чією рідною мовою не є англійська, проте приїжджим часом слід бути терплячими і ввічливими. Для більшості людей буде відкриттям різниця в мові між жителями Канади і США .

Вважається нечемним говорити іншою мовою при людях, які не розуміють цієї мови. У цілому, канадці люблять себе зараховувати до тих, хто терпимо ставиться до різних релігій, в той же час більшість з них не любить, коли представники релігій занадто виставляють її напоказ.

Канадці відзначаються чемністю. Частково це пояснюється британською спадщиною. Але ще більше може здивувати той факт, що канадці дуже швидко і майже завжди використовують слова «будь ласка» і «спасибі», а також просять вибачення при зіткненні на тротуарах.

Проте хвастощі етикетом тут не схвалюються. На людях тут прийнято стримувати свої почуття і емоції. Більшість канадців намагаються бути тактовними у ставленні до тих, з ким вони спілкуються. У більшості випадків вони намагаються обходити гострі кути, вважаючи за краще не сперечатися прилюдно.

За вдачею канадці більш стримані й закриті, ніж їх сусіди – американці, але не менш доброзичливі і чуйні.

Культура Канади відрізняється залежно від регіону. Спілкування в Канаді досить пряме. Там не буде ніякої необхідності розшифровувати й шукати прихований сенс в повідомленні. Електронні листи і телефонні дзвінки теж повинні бути прямими і лаконічними. Велике значення приділяється повазі до думки кожного. Незалежно від рангу та статусу, люди очікують на право бути почутими.

Рукоштовування є належним привітанням. Воно повинне супроводжуватись впевненим зоровим контактом. Чоловіки зазвичай першими простягають руку жінці для рукоштовування. Відкрита і доброзичлива поведінка – це звичайна необхідність при зустрічах ділових партнерів. Канада являє собою дуже відкрите суспільство, де громадська терпимість є нормою.

Люб'язностями слід обмінюватися дуже швидко.

Популярні теми включають в себе види спорту: хокей, футбол, бейсбол, баскетбол, гольф і теніс. Загалом, канадці, як правило, впевнені в собі й відкриті для обговорення загальних тем.

Слід уникати теми про конфлікти між французькою та англійською Канадою, не ініціювати дискусію про порівняння Канади з США, не торкатися особистих проблем.

Зоровий контакт важливий під час зустрічей в Канаді. Відсутність зорового контакту може змусити іншу людину думати, що співрозмовник сором'язливий, недовірливий або навіть нещирий. Канадці також будуть почувати себе більш комфортно в розмові, коли вони можуть дивитися в очі.

Звичайна відстань між двома людьми повинна бути два фути. Однак французькі канадці, як правило, стоять трохи ближче.

Не слід взагалі використовувати будь-які сильні ароматизовані засоби (парфуми, засоби після гоління або лак для волосся)! Це може бути небезпечним для людей з астмою або алергією, що є поширеним у канадців.

Вказування вказівним пальцем на інших людей, вважається грубим.

Варто уникати використання жесту «Вікторія», оскільки це є серйозною образою. Слід висловлювати свою радість за перемогу інакше!

Дрес-код: консервативний, ошатний зовнішній вигляд є дуже важливим.

Канадці дуже обізнані щодо погоди і одягаються відповідно до неї. Було б добре слідкувати за погодою самостійно, щоб уникнути здивованих поглядів.

На зустрічах пунктуальність є пріоритетом. Для вечірнього світського заходу вважається прийнятним прибувати на 15 хвилин пізніше, але не більше ніж на 30 хвилин.

Слід обережно дарувати квіти й не обирати білі лілеї, оскільки вони асоціюються з похоронами. Червоні троянди призначені для більш романтичніших цілей.

У Канаді застосовуються стандартні правила етикету за столом. Не починати їсти до того, поки всі за столом не будуть готові.

Отже, національна специфіка, манера спілкування різних країн залишаються важливими елементами

міжнародного або крос-культурного спілкування. Тому так важливо про них знати навіть якщо ділові переговори й зустрічі відбуваються на території власної країни. Зазначені вище особливості національних культур у певному сенсі є відносними, оскільки в процесі спілкування, а також усталеної практики міжнародних відносин можна спостерігати формування своєрідних субкультур – адаптованих один до одного національних стилів спілкування.

Завдання для самоконтролю:

1. Прочитайте, запишіть у словники та вивчіть слова:

multi-ethnic – багатоетнічний

self-confidence – впевненість у власних силах

harshness – жорсткість

persistent in the goal achieving – наполегливий у досягненні мети

emphasized formality – підкреслена формальність

deep emotional attachment – глибока емоційна прихильність

witty – дотепний

forcing a relationship – форсування стосунків

firm handshake – міцне рукостискання

rank, title – звання

gallantry – галантність

to put for effect – виставляти на показ

collision – зіткнення

boasting – хвастощі

to restrain feelings – стримувати почуття

to tone down sharp details – обходити гострі кути

to discode and search for hidden meaning – розшифровувати і шукати прихований сенс

public tolerance – громадська терпимість

courtesy – люб'язність

shy – сором'язливий

distrustful – недовірливий

flavored products – ароматизовані засоби

pointing with the index finger– вказування вказівним пальцем

affront – образа

elegant appearance – ошатний зовнішній вигляд

2. Знайдіть еквіваленти:

1. multi-ethnic	I. хвастощі
2. harshness	II. стримувати почуття
3. emphasized formality	III. ставляти на показ
4. witty	IV. зіткнення
5. firm handshake	V. жорсткість
6. gallantry	VI. дотепний
7. to put for effect	VII. підкреслена формальність
8. collision	VIII. галантність
9. boasting	IX. багатоетнічний
10. to restrain feelings	X. міцне рукостискання

3. Створіть глосарій термінів до теми “Communicative Culture of USA and Canada”!

4. Заповніть таблицю “Communicative Culture Features of USA and Canada”

USA	Canada

5. Напишіть коротке есе “Communicative Culture of USA” або “Communicative Culture of Canada”.

Самостійна робота № 10

Тема: Культурні «табу» англомовних країн

Питання:

1. «Табу» мовленнєвого етикету.
2. «Табу» поведінкового етикету.

Базові знання:

Основи граматики англійської мови.

Навички роботи зі словником, вебсайтами, інтернет-ресурсами.

Вміння аналізувати текст, виокремлювати головне, будувати речення, складати план англійською мовою.

ВИКЛАД МАТЕРІАЛУ

Спілкуючись англійською мовою, необхідно приділяти увагу культурним аспектам спілкування, адже мова – засіб комунікації, і щоб зробити спілкування ефективним, не слід забувати про те, що можна говорити, а що вважатимуть моветоном, що можна робити, а що суворо забороняється.

15 дій, які не варто робити в англомовному суспільстві, щоб не уславитися людиною некультурною, невихованою, а то й грубою. Типові помилки, які можуть перешкодити налагодити спілкування з представниками англо-американської культури:

1. Не будьте надто гучні. Не говоріть надто голосно, намагайтеся підлаштуватися під “рівень гучності” оточуючих людей.

2. Не розмовляйте на делікатні теми. Перебуваючи в товаристві, не зачіпайте тем, які можуть викликати неоднозначну реакцію. Обходьте в розмові релігію і політику, особливо якщо перебуваєте на урочистому заході (весіллі, вечірці), оскільки щодо таких тем неминуче розгориться дискусія, можливі навіть прояви агресії, а це не дуже люб’язно по відношенню до господарів дому. Природно, у колі своїх друзів Ви можете говорити на будь-які теми (особливо якщо Ваші друзі розділяють ваші погляди).

3. Не говоріть про гроші. Звичайно, гроші – дуже захоплива тема. В англомовному суспільстві не прийнято

задавати малознайомим людям питання типу: How much do you make? How much did you pay for your house and your car? – це вважається неввічливим. У колі рідних і близьких Ви можете обговорювати подібні теми вільно.

4. Не ставте особистих питань. Які питання вважати особистими? Питання про вік, вагу, сімейний статус, наявність дітей. Такі теми з малознайомими людьми зазвичай не обговорюють.

5. Тільки не кажіть про себе. Якщо Ви розповідаєте про власне життя, люди можуть подумати, що Ви вихвалєтеся. Це не означає, що у відповідь на всі питання Ви повинні мовчати, але й бути багатослівним теж не треба. Замість цього, переведіть розмову на особистість Вашого співрозмовника, проявіть до нього зацікавленість.

6. Не перебивайте. У різних куточках світу існують різні думки щодо цього, але в англomовних країнах не прийнято перебивати співрозмовника. Терпляче чекайте, поки Ваш візаві закінчить свою думку, і тільки після цього говоріть самі.

7. Не говоріть з повним ротом. Якщо ви запрошені на звану вечерю в ресторан або на інший захід, що включає прийом їжі, ніколи не починайте говорити, поки не закінчите жувати – це вважається дуже грубим порушенням етикету.

8. Не варто відкрито розглядати оточуючих. У багатьох культурах світу не прийнято приховувати уваги до людей. Наприклад, привабливим жінкам – красиву дівчину спантеличить, швидше, відсутність захоплених поглядів їй у слід. Але в англomовних країнах така поведінка не прийнятна. Якщо Вас зацікавила людина, докладіть зусиль, щоб він або вона цього не помітила. Нічого не вдієш – такі загальноприйняті норми поведінки.

9. Обмінюватися поцілунками при зустрічі – моветон. У деяких країнах вітальний поцілунок в щічку – невід’ємний атрибут культури, але в США і Великобританії при зустрічі досить потиснути один одному руку. З плином часу Ви з Вашим знайомим можете стати приятелями, потім – друзями, і тоді зможете собі дозволити скромний поцілунок в щоку.

10. Уникайте дотиків. Під час розмови намагайтеся не доторкатися до співрозмовника. Правило, звичайно, має свої винятки – наприклад, друзі при зустрічі можуть поплескати один одного по спині. Краще обмежитися рукоштовнаннями. Також намагайтеся не стикатися з людьми на вулицях, але якщо вже це сталося, ввічливо попросіть пробачення.

11. Дотримуйтеся загальнокультурних правил пристойності. У громадських місцях неприпустимо спльовувати, чухатися, голосно відригувати, пускати гази тощо.

12. При зустрічі з двома людьми, що йдуть разом, обходьте їх. Не варто вклинюватися між двома особами, які йдуть разом. Якщо ж обійти їх Ви не можете, проходячи між ними, попросіть вибачення.

13. Розмовляючи, не проявляйте нетерпіння. При розмові зі співрозмовником не варто виявляти ознак нетерпіння, людина може подумати, що Вам не цікава.

14. Не перестарайтеся з парфумерією. У зв'язку зі збільшенням числа людей, що страждають алергічними захворюваннями, багато офісів у США оголосили себе “fragrance free zones” («зонами, вільними від запахів»). Постарайтеся скоротити до мінімуму кількість парфумів або туалетної води, або відмовтеся від них зовсім. Досить, щоб від Вас пахло чистотою і дезодорантом.

15. Дотримуйтесь особистої гігієни. Замість того, щоб намагатися «нейтралізувати» неприємний запах, стежте за гігієною тіла. Не забувайте чистити зуби, приймати душ, застосовувати дезодоранти і освіжувачі дихання. Правила елементарні, але дуже важливі. Слідкуйте також за тим, щоб від Вашого одягу не пахло сторонніми запахами: цигарковим димом, різкими харчовими ароматами тощо, особливо якщо Ви збираєтеся на співбесіду або на важливу зустріч.

Завдання для самоконтролю:

1. Прочитайте, запишіть у словники та вивчіть слова:

to prohibit – забороняти

reverberating – гучний

volume level – рівень гучності
 mixed reaction – неоднозначна реакція
 to talk big – вихвалятися
 to transfer the conversation – перевести розмову
 to interrupt – перебивати
 patiently – терпляче
 vis-a-vis [vi:zə'vi:] – візаві
 dinner party – звана вечерея
 violation – порушення
 to survey – відкрито розглядати
 to avoid touching – уникати дотиків
 to clap – поплескати
 to encounter – стикатися
 to apologize – просити вибачення
 proprieties – правила пристойності
 to spit – спльовувати
 to tickle – чухатися
 to burp loudly – голосно відригувати
 to fart – пускати газу
 to wedge in – вклинюватися
 impatience – нетерпіння
 to overdo – перестаратися
 breath freshener – освіжувач дихання

2. Знайдіть еквіваленти:

1. to prohibit	I. просити вибачення
2. patiently	II. правила пристойності
3. vis-a-vis	III. чухатися
4. violation	IV. спльовувати
5. to apologize	V. візаві
6. proprieties	VI. голосно відригувати
7. to spit	VII. забороняти
8. to tickle	VIII. нетерпіння
9. to burp loudly	IX. терпляче
10. impatience	X. порушення

3. Створіть глосарій термінів до теми “Do and Don’t in English-Speaking Countries”!

4. Заповніть таблицю “Do and Don’t of Speech Etiquette in English-Speaking Countries”!

Do	Don’t

5. Напишіть план до теми “Do and Don’t of Behavioral Etiquette in English-Speaking Countries”.

Самостійна робота № 11

Тема: Культурні «табу» європейських та мусульманських країн

Питання:

1. Культурні «табу» європейських країн.
2. Культурні «табу» мусульманських країн.

Базові знання:

Основи граматики англійської мови.

Навички роботи зі словником, веб-сайтами, інтернет-ресурсами.

Вміння аналізувати текст, виокремлювати головне, будувати речення, писати есе англійською мовою.

ВИКЛАД МАТЕРІАЛУ

Кожна культура немислима без табу, правил, приписів, регламентацій, без опори на моральні, релігійні та естетичні регулятори. Саме культура визначає ціннісно-раціональне ставлення людини до світу, обмежує свободу індивіда у певних мовних виразах, спонукає уникати неприйнятних тем у ході світських бесід, небажаних, образливих, вульгарних слів в комунікативних ситуаціях. Слід відзначити, що комунікативні табу часто стають «камнем спотикання» під час офіційних зустрічей, бесід, нарад.

Сучасні обмеження найчастіше пов'язані з мовним етикетом того чи іншого народу, де вагому роль відіграють тематичні табу – заборони на певні теми спілкування для переважної більшості представників конкретних національних лінгвокультурних спільнот.

У більшості європейських країн здебільшого не прийнятними є теми смерті, сексуальної сфери (обговорення оголеного тіла, дискурс стосовно сексуальних меншин, концентрація уваги на статевих органах, різноманітних статевих захворюваннях), сфери сім'ї та шлюбу (адюльтер, незаконнонародженість дітей), політики (питання стосовно корупції, хабарництва, політичних подій), економіки та бізнесу (банкрутство компанії, звільнення з посад), військової

сфери (військових операцій, воєнних дій як в межах так і поза межами власної країни).

Тим не менш є табуйовані теми, які притаманні лише певним представникам окремих національних спільнот. У британському та французькому комунікативному просторі вважається неприйнятним втручання в теми приватного дискурсу. Табуйованими залишаються питання пов'язані з віком співрозмовника, станом його здоров'я та членів сім'ї. Ознакою вульгарного тону в ході бесіди залишається обговорення родичів і друзів.

Традиційно небажаними залишаються теми хвороби (стосовно ВІЛ інфікованих у Франції), смерті та поховання, статевих взаємовідносин, фізичної близькості, тематика фемінізму. Не вітається висловлювання власних думок стосовно фінансового становища співрозмовника (його сумарного доходу, середньомісячної заробітної платні, доходів та витрат по службі). Вважається дурним тоном виявлення непомірного інтересу стосовно віросповідання комуніканта.

Делікатною темою для французів залишається війна за незалежність Алжиру від Франції (1954-1962 рр.), котра закінчилася проголошенням Алжирської народно-демократичної республіки. Негласною забороною є тематика колабораціоналізму, співпраця деяких громадян держави в інтересах ворога-загарбника під час Другої світової війни. Складною для розв'язання проблемою залишається політика держави стосовно міграційних потоків та статусу мігрантів, біженців, переселенців у країні.

Подібно до більшості представників європейських країн з німцями не варто вдаватися до щирих розмов на особисті теми, повідомляти особисту інформацію про себе та близьких осіб. Серед найбільш неприйнятних тем з ними є фінансова. Конвенціонально забороненими навіть в колі близьких є питання про заробітну платню, вартість орендованого житла та комунальних послуг, вартість покупок, подорожей під час відпустки. Не варто натякати на німецьку економність, розсудливість, ощадливість. Непристойною поведінкою в

розмові з німцем залишаються запитання стосовно політичних уподобань комуніканта (голосування на виборах як місцевого, так і державного рівня). Обговорення дій політичного істеблїшменту на міжнародному просторі стосовно міграційних політики країни. Нагадування про участь німецької нації у Другій світовій війні, роль лідерів нацистського режиму в кривавих злочинах. Табуйованими темами є політичні ідеології расизму, нацизму, «всеспалення» – переслідування і масові знищення кількох мільйонів євреїв у часи правління націонал-соціалістів, відтак, тема Голокосту.

У колах італійського суспільства не слід вдаватися до критики історичної культурної спадщини країни. Слід пам'ятати, що для італійців Італія – це музей під відкритим небом. Вони плекають свою історію, різноманітні види мистецтв, де Ватикан виступає еталоном краси та шаленої привабливості. Неполіткоректними є висловлювання «всі італійці – мафіозі», тема сицилійської мафії критикується і засуджується в сучасному італійському середовищі, до того ж, вона втратила позиції, які раніше мала в міжнародній наркотичній контрабанді.

У спілкуванні з іспанцями необхідно враховувати національні почуття. Табуйованими темами залишаються корупція у вищих ешелонах влади, хабарництво, розкрадання бюджетних коштів. Іспанці уникають висловлювань щодо політичної ситуації, політичних лідерів, високопоставлених осіб королівства і сподіваються, що співрозмовники поводитимуться відповідно. У розмовах з іспанцями не слід торкатися тем: участі предків у Громадянській війні, оскільки одні були на боці республіканського лівого крила, а інші виявляли прихильність націоналісту Франко. З обережністю слід висловлюватися стосовно участі іспанців у Другій світовій війні. «Візитною карткою країни», її культурним символом залишається традиційне іспанське видовище – корида. Ця вистава має свої правила та ритуали і ні в якому разі не може підпадати під критику аспект знущання і вбивства бика. Мешканцям Іспанії не варто ставити питання стосовно роботи, власних доходів, заробітної платні та місця

проживання. Під негласною забороною розпитування стосовно віку співрозмовника. Незалежно від прожитих років кожен іспанець вважає себе молодим і прекрасним душею.

Все життя арабського світу регулюється законом Шаріату, сформульованим у Корані і хадісах – настановах, які дав Мухаммед. Коран фактично служить етичним і громадським керівництвом з усіх питань буття.

При знайомстві і при зустрічі за етикетними нормами прийнято також обмінюватися рукоштовпаннями. В арабських країнах рукоштовпанням вітаються тільки чоловіки, після вони прикладають руку до серця, висловлюючи в такий спосіб своє шанобливе ставлення. Вважається, що рукоштовпання виражає любов і повагу між братами по вірі, за допомогою нього зникає злість, заздрість і неприязнь серед мусульман. Чоловіки не повинні тиснути руку жінці, якщо та не протягне руку першою. Не можна подавати ліву руку, оскільки згідно з Кораном, лівою рукою їсть і п'є сатана. При рукоштовпаннях, яке робиться правою рукою, не прийнято тримати ліву в кишені, курити, стояти в розслабленій позі. У жодному разі не можна допускати рукоштовпання через поріг. Якщо чоловіки не бачилися дуже давно і вони знайомі досить близько, то зазвичай вони вітають один одного триразовим поцілунком в обидві щоки, обіймаючи один одного. Проте ніколи чоловік не може так вітати дівчину.

До числа приписів шаріату належать норми, що стосуються прав і становища жінки. Офіційна процесуальна норма Шаріату прирівнює двох жінок до одного чоловіка (зокрема, при свідченні). Жінка без цноти не варта нічого. Правовірні, за Кораном, мають право брати дві, три, навіть чотири дружини (якщо можуть утримувати їх), не враховуючи рабниць-наложниць, кількість яких практично не обмежена. Чоловік завжди має право на розлучення і на заміну дружин. Дружина не має права на розлучення, вона зобов'язана погоджуватися з будь-яким рішенням чоловіка, в тому числі й у випадку розлучення. Дружина і рабня повинні бути вірною своєму панові, перелюбство жорстоко карається. Якщо ж зрада дружини доведена і підтверджена свідками, закони Шаріату

суворі й нещадна до винуватої. Жінка на сході Туреччини не має жити сама – це аморально.

У Корані і в нормах Шаріату зафіксовані й певні права жінки – як особисті, так і майнові. Жінку, в тому числі й рабину, не можна позбавити її дитини (у випадку розлучення з дружиною), якщо дитина потребує догляду. До семи років дитина за будь-яких умов залишається з матір'ю, в подальшому її може забрати батько, але не за будь-яких обставин. За дружиною визнавались певні права при розподілі майна, спадкуванні, розлученні. Дружина у мусульман не приносить із собою приданого, хоч плата за дружину, калім, - це теж більше практика, ніж канонічна норма Шаріату. Жінок і малолітніх дівчат їхні родичі часто продавали, дарували.

Норми Шаріату передбачають обов'язкове затворництво жінок, особливо заміжніх, зобов'язують їх закривати обличчя на людях. Жінкам майже завжди був закритий шлях до освіти, до будь-якої громадської діяльності.

Мусульманам заборонено вживати вино, і в цій забороні є своя логіка: п'яний не може здійснювати намаз, бо молитву не можна починати нечистим, якими завжди вважалися п'яні.

Існують і харчові заборони. Як і юдеї, мусульмани не повинні їсти свинину, використовувати в їжу кров і падло. Також заборонені азартні ігри: азарт спалює людину і відволікає її від обов'язків, у тому числі й від обов'язкової п'ятиразової молитви.

До заборон належать зображення людей і навіть тварин. Ця заборона бере свій початок від боротьби з ідолопоклонством язичників і в ісламі знайшла своє логічне втілення.

Завдання для самоконтролю:

1. Прочитайте, запишіть у словники та вивчіть слова:

taboo [tə'bu:] – табу

instruction – припис

regulation – регламентація

small talk – світська бесіда

unwanted, offensive, vulgar words – небажані, образливі, вульгарні слова

restriction – обмеження

linguistic and cultural community – лінгвокультурна спільнота
 sexual minority – сексуальна меншина
 adultery – адюльтер
 illegitimate birth of children – незаконнонародженість дітей
 bribery – хабарництво
 dismissal from office – звільнення з посади
 taboo topics – табуйовані теми
 vulgar tone – вульгарний тон
 physical proximity – фізична близькість
 financial situation – фінансове становище
 income and expenses – доходи та витрати
 creed – віросповідання
 unspoken prohibition – негласна заборона
 migrant – мігрант
 refugee [ˌrefʊˈdʒiː] – біженець
 settler – переселенець
 conventionally prohibited – конвенціонально заборонений
 frugality [frʊˈgæləti] – економність
 prudence – розсудливість
 thrift – ощадливість
 impropriety [ˌɪmprəˈpraɪəti] – непристойна поведінка
 political establishment – політичний істеблішмент
 cremation – всеспалення
 the Holocaust [ˈhɑːləkɔːst] – Голокост
 historical cultural heritage – історична культурна
 спадщина
 politically incorrect – неполіткоректний
 drug smuggling – наркотична контрабанда
 stealing – розкрадання
 dignitaries of the kingdom – високопоставлені особи
 королівства
 bullfight – корида
 Muslim – мусульманин, мусульманка, мусульманський
 Sharia [ˌʃəˈriə] – Шаріат
 Koran [kəˈrɑːn] – Коран
 hadith – хадіс
 deference – шанобливе ставлення

rancour ['ræŋkər] – злість
 envy – заздрість
 hostility – неприязнь
 across the threshold – через поріг
 slave-concubine – рабіння-наложниця
 fornication – перелюбство
 betrayal – зрада
 property distribution – розподіл майна
 inheritance – спадкування
 trousseau ['tru:səʊ] – придане
 kalym – калім
 women seclusion – затворництво жінок
 prayer – намаз
 carrion ['kæriən] – падло
 gambling – азартні ігри
 pagan idolatry [aɪ'dɑ:lətri] – ідолопоклонство язичників

2. Знайдіть еквіваленти:

1. taboo	I. розсудливість
2. instruction	II. вульгарний тон
3. regulation	III. затворництво жінок
4. taboo topics	IV. непристойна поведінка
5. vulgar tone	V. ощадливість
6. frugality	VI. припис
7. prudence	VII. табуйовані теми
8. thrift	VIII. регламентація
9. impropriety	IX. економність
10. women seclusion	X. табу

3. Підберіть ключові слова до теми “European Cultural Taboos” та оформіть у таблицю!

Country	Key-words
France	
Italy	
Spain	
Germany	

4. Підберіть ключові слова до теми “Muslim Cultural Taboos”!

5. Напишіть есе “Muslim Women Cultural Taboos”!

Самостійна робота №12

Тема: Транскультурні особливості медичної англійської мови

Питання:

1. Транскультурні особливості англомовної медичної термінології.

2. Крос-культурні розбіжності маркетингу лікарських засобів.

Базові знання:

Основи граматики англійської мови.

Навички роботи зі словником, вебсайтами, інтернет-ресурсами.

Вміння аналізувати текст, виокремлювати головне, будувати речення англійською мовою.

ВИКЛАД МАТЕРІАЛУ

If someone writes to you and says the meeting will be on 05/04/23, what would you put in your calendar? In the UK, someone would write 5 April 2023, whereas, in the US, they would write May 4th, 2023. For this reason, it is important to write out dates to avoid misunderstandings. Here are some useful forms: 2nd September, or shorter, 2 Sept.

The Names of Health Authorities:

EMA European Medicines Agency (EU) – Європейське агентство з лікарських засобів (Євросоюз)

FDA Food and Drug Administration (US) – Управління з продовольства і медикаментів США)

MHRA Medicines and Healthcare Products Regulatory Agency (UK) – Агентство з регулювання обігу лікарських засобів і товарів медичного призначення (Великобританія)

A specialist or expert in the scientific field of chemistry is called a **chemist**. In the UK, this word is also used for the person who prepares and sells medicine, also known as a pharmacist in the US.

PTA: Assistant or Technician?

Direct translations of job titles can be misleading. For example, if a PTA is described to someone in the US or UK as

“pharmaceutical technical assistant”, it would sound as if this person has an entry-level position, possibly without any previous job training. In English, “pharmaceutical technician” or ‘pharmaceutical laboratory technician’ would be better descriptions.

Junior vs. Senior; Scientist 1, 2, 3.

The amount of training, the number of years of experience, and the salary scientists have, can often be seen in their job titles. Whereas a recent university graduate may start as a junior scientist, or scientist 1, the more experienced colleague would be a senior scientist, or scientist 2 or 3.

Associate

Many job titles include the word “associate”, for example, a research associate, a QA associate, an associate research scientist, or drug safety associate. This very general title roughly means “partner”. In a pharmaceutical company, it usually refers to a professional with a degree, or specialized training, who has a certain area of responsibility.

Specifications and Responsibilities for each National Health Service nurse grades:

Band 1 - Nursery Assistant. These roles require routine procedures that are gained through simple induction and training. These roles are unskilled and require limited qualifications (domestic support worker, housekeeping assistant, driver and nursery assistant).

Band 2 - Healthcare Assistant. Roles in this band would require a period of induction. The employee would be required to understand a range of procedures, that although are routine, may be performed outside of their immediate work area (domestic support worker, domestic team leader, security officer and health care assistant).

Band 3 - Emergency Care Assistant. Employees would be expected to use their knowledge to apply to new situations within a range of work procedures. Roles would require a level of formal training or relevant experience (emergency care assistant, clinical coding officer, estates officer and occupational therapy worker)

Band 4 - Theatre Support Worker. These positions would require further application of theory to a job role. A candidate should have relevant experience or complete a detailed training programme (assistant practitioner, audio visual technician, pharmacy technician, dental nurse and theatre support worker).

Band 5 – Newly Qualified Nurse. Employees would be expected to understand a wide range of procedures and practices. Candidates likely have expertise within a specialist area, which will have been gained through qualifications or relevant experience (operating department practitioner (ODP), learning disability nurse and practice manager).

Band 6 – Nursing Specialist or Senior Nurse. Specialist roles gained through study or extensive practical experience (school nurse, experienced paramedic, clinical psychology trainee and biomedical scientist).

Band 7 – Advanced Nurse/Nurse Practitioner. Highly developed specialist knowledge across the range situations. Employees will have gained skills through extensive study and relevant practical experience (communications manager, high intensity therapist and advanced speech and language therapist).

Band 8 – Modern Matron or Chief Nurse. This is the top end of the NHS nurse grades. For nurses, this banding reflects heads of teams. Nurse still carries out many nursing duties, in addition to looking after a large team of staff:

a) Advanced knowledge through study and practical experience over a range of work procedures and practices (consultant prosthetist/orthotist, project and programme management, modern matron (nursing) and nurse consultant (mental health nursing)).

b) Specialist knowledge covering more than one discipline acquired through extensive experience (strategic management, head of education and training, clinical physiology service manager and head orthoptist).

Pil vs. Pill

Important information for any person taking a drug can be found in the “PIL” or patient information leaflet. Such information is also called the patient leaflet, patient packet, or package insert.

In the US, it is also referred to as a patient information sheet (PIS), or medication guide.

Note: When you talk about PILs, say each letter. If not, it might be confused with 'pills'.

Cross-Cultural Differences in Marketing Drugs Internationally

Some companies are successful at marketing their drugs all over the world without making any major changes to them. Others have different formulations, advertising, and packaging in each country due to differences in customs and laws. See what various experts think about this topic.

Marie Simone, European marketing consultant: In France, medicines should not only cure a disease but also look fresh and interesting. For example, pink eye drops have been popular here, which would be unthinkable in our subsidiary in Germany. There people expect medicine to look more “clinical”. **Sabine Schmitz, Regulatory Affairs, Germany:** The strength of medicine varies considerably depending on what health authorities allow. Here, health authorities prefer companies to sell drugs with only one active ingredient, rather than in combinations. They also prefer lower drug dosages as compared to those set by authorities in other places.

Brad Townsend, consumer specialist, Canada: Some people prefer to take several small tablets per day, whereas others prefer to swallow only one big one. In some countries they would take one look at such a large tablet and say, I d give it to a horse, but there's no way that is going down my throat!"

Olha Sheremeta, Ukrainian pharmacist: In Ukraine we prefer to buy over-the-counter products, like cold remedies or cough syrup, from people in pharmacies wearing white lab coats. So, when foreign companies try to introduce drugs here, we ask them for good in-pharmacy training programmes because our staff will have to answer many questions before people are willing to buy such cures.

Miko Tanaka, QA specialist, Japan: Quality is important all over the world, but in Japan we take it one step further. We will reject a whole shipment of drugs if we find the smallest scratch or

imperfection in one single package, even if it makes no difference to the product at all.

Harry Hart, advertising agent, USA: US patients tend to self-medicate and buy drugs online. Unlike in many countries, you'll also find many cheerful, bright coloured ads in magazines, which promote anti-depressants and other prescription drugs in the US. Of course the next page is always full of all the warning possible side effects and things to ask your doctor about.

Завдання для самоконтролю:

1. Прочитайте, запишіть у словники та вивчіть слова:

associate – колега, помічник

band – рівень (тут)

assistant – помічник

induction – вступ, введення

domestic support worker – допоміжний працівник

housekeeping assistant – помічник по господарству

healthcare assistant – фельдшер

employee – працівник

domestic team leader – керівник допоміжних керівників

emergency care assistant – асистент швидкої допомоги

estates officer – референт маєтків

occupational therapy worker – ерготерапевт

theatre support worker – допоміжний працівник операційної

application of theory – застосування теорії

assistant practitioner – асистент-практик

audio visual technician – аудіовізуальний технік

pharmacy technician – помічник фармацевта

dental nurse – стоматологічна медсестра

newly qualified nurse – медсестра вузької спеціалізації

operating department practitioner (ODP) – працівник операційного відділу

learning disability nurse – медсестра для навчання осіб з інвалідністю

practice manager – керівник практики

Nursing Specialist or Senior Nurse – спеціаліст з медсестринства або старша медична сестра
 school nurse – шкільна медсестра
 experienced paramedic – старший парамедик
 clinical psychology trainee – інтерн клінічної психології
 biomedical scientist – вчений-біомедик
 Advanced Nurse/Nurse Practitioner – медсестра вищого рівня
 range situations – ряд ситуацій
 communications manager – менеджер з комунікацій
 high intensity therapist – терапевт інтенсивної терапії
 advanced speech and language therapist – досвідчений логопед
 Modern Matron or Chief Nurse – сестра-господиня або головна медсестра
 consultant prosthetist [pra:s'θetist] – консультант протезист
 orthotist [ɔ:'θɒtist] – ортопед
 mental health nursing – догляд в психіатрії
 clinical physiology service manager – завідувач служби клінічної фізіології
 head orthoptist [ɔ:r'θɑ:ptist] – головний ортопед
 Licensed Practical Nurse – дипломована доглядальниця/молодша медична сестра
 registered nurse – дипломована медична сестра
 Family Nurse Practitioner (FNP) – сімейна медсестра
 Adult-Gerontology Nurse Practitioner (AGNP) – медична сестра в геронтології
 Psychiatric Mental Health Nurse Practitioner (PMHNP) – медична сестра в психіатрії
 Clinical Nurse Leader – головна медсестра в клінічній медицині
 Patient Care Director – головна медсестра в догляді за хворими
 Chief Nursing Officer – головна медсестра ділового адміністрування

Nurse Informatics Specialist – медсестра-спеціаліст по роботі з інформацією

Nurse Educator – медсестра-наставник

2. Заповніть таблицю “Nursing Positions”!

Title	Ukrainian Equivalent

3. Випишіть нові слова з тексту “Cross-Cultural Differences in Marketing Drugs Internationally”, перекладіть, запишіть у словник.

4. Перекладіть текст.

5. Дайте відповіді на питання до тексту “Cross-Cultural Differences in Marketing Drugs Internationally”:

1) Can you name any medicines that are marketed differently in different countries?

2) Should companies try to keep their medicines as similar as possible wherever they are sold?

3) Are there any cultural preferences in the way medicines are marketed throughout the world?

4) Do you think any of these differences are important?

5) What system of Marketing Drugs is the best in your opinion?

Самостійна робота №13

Тема: Транскультурні особливості вживання лексичних одиниць медичної англійської мови

Питання:

1. Особливості вживання лексичних одиниць медичної тематики.

2. Синонімічні ряди медичної англомовної лексики та розбіжності у тлумаченні їх значення.

Базові знання:

Основи граматики англійської мови.

Навички роботи зі словником, вебсайтами, інтернет-ресурсами.

Вміння аналізувати, виокремлювати головне, будувати речення англійською мовою, працювати з лексичним матеріалом.

ВИКЛАД МАТЕРІАЛУ

Sickness-illness-disease-disorder-ailment-malaise

Sickness – хвороба, нездужання, часто перекладається як «нудота».

I stayed at home through sickness. – Я залишився вдома через погане самопочуття.

Illness – хвороба, найбільш загальне розмовне поняття, що означає хворий стан.

What are the symptoms of your illness? – Які симптоми вашої хвороби?

Disease [di'zi:z] – захворювання, зазвичай конкретне та серйозне. Причиною disease є вірус або бактерії. Disease – це серйозніша ситуація, ніж illness, і передбачає наявність діагнозу. Disease може відноситися до певної частини тіла:

a lung disease – захворювання легень,

a serious disease – серйозне захворювання.

Autoimmune disease – аутоімунне захворювання

Diseased – хворий, хворий, уражений хворобою (про орган, частини тіла:

a diseased kidney – хвора нирка

diseased parts of brain – уражені частини мозку

Disorder – порушення, ситуація, коли у організмі щось працює неправильно. Причиною можуть бути психологічні чи фізичні причини:

He's got a speech disorder after the accident. – У нього виникло порушення мови після аварії. The old man suffered from mental disorder. – Старий страждав від психічного розладу.

Malady ['mælədi] – недуга, затяжна хвороба

I am sorry to hear про свій grandfather's malady. – Я шкодую про хворобу вашого дідуся.

Ailment ['eilmənt] – нездоров'я, хвороба, нездужання несерйозна і швидко проходить. Це більш книжкове слово, синонім illness:

I could treat that minor ailment myself. – Я зміг вилікувати це нездужання самостійно.

Malaise [mə'leiz] – нездужання, недуга. Цей іменник може поєднуватися з дієсловами feel, suffer from та іншими.

Malaise could be a symptom of burnout. – Недуга може бути ознакою вигорання.

Sick-ill-ailing-far gone

Прикметники **sick** та **ill** сприймаються як синоніми, але є певні відмінності. Обидва прикметники використовуються у значенні «хворий, нездужий». Їх можна ставити після дієслів to be, become, seem, look, feel:

I was sick/ill last month but now I feel fine.

He looked ill/sick so his wife called to the doctor.

Sick можна використовувати перед іменником, а **ill**, як правило, перед іменником не вживається:

A sick girl was in her bed.

У британському варіанті англійської **sick** також позначає стан нудоти, головокружіння, блювання:

I am sea sick. I am nauseous every time I sail. Jerry is sick. He must have eaten something gone off.

А в американському англійському **sick** частіше використовується в загальному значенні «неважно почуватися», коли хто-небудь є хворим, тобто страждає від захворювання або інфекції.

Ми використовуємо **ill**, коли хтось є хворим, тобто страждає від хвороби або погано себе почуває. Це слово використовується в британській англійській.

В американській англійській **ill** передбачає наявність якогось серйозного захворювання, від якого людина не може вилікуватися.

I can't see you today because I feel ill.

He is seriously ill and unlikely to recover.

Ailing ['eɪlɪŋ] – хворий, у поганому стані, синонім слова sick:

We should visit out ailing friend.

Far gone – у тяжкому стані, дуже хворий:

He was so far gone that he could hardly stand.

Therapy-treatment-cure

Therapy – лікування, терапія, вживається у значенні «реабілітація».

Treatment – лікування, вживається у значенні «виліковування».

Cure - ліки, лікування, виліковування, те, що робить людину з хворобою знову здоровою.

Yoga therapy is recommended for mental problems.
He took treatment at the nearby hospital.

They are tryin to find a cure for cancer.

To treat-to cure-to heal

To cure – вилікувати, зіцлювати, повністю ліквідувати хворобу.

To heal – вилікувати, зіцлити, загоїти, відноситься до ран чи травм, які виліковуються і зникають.

To treat – лікувати, просто процес виправлення або спроби виправити будь-яку хворобу чи травму.

Можна лікувати (to treat) хворобу, але це не означає, що людина буде вилікована (to cure). Рани іноді гояться (to heal) без лікування (to treat).

Medicine- medication-drug-remedy

Medicine – ліки, медикамент, медицина; речовина або ліки, що використовуються для лікування хвороб або болю.

Але це також загальний термін, який описує науку або дослідження лікування або лікування хвороб.

Medication – ліки, лікувальний засіб; ліки або набір ліків чи медикаментів, які використовуються для покращення певного стану чи хвороби.

Drug – ліки, наркотик, медикамент; хімічна речовина, яка продається в аптеці та може бути ліками (використовується в медичних цілях) або може бути використана для зловживання наркотиками, наприклад кокаїном. У медицині ми не використовуємо слово ліки, оскільки його можна сплутати зі зловживанням наркотиками. Тому ми використовуємо слово ліки.

Remedy – засіб, ліки; в основному це означає медичний розчин; те, що написано в рецепті для лікування такої хвороби, як застуда, ми можемо написати засіб, який зазвичай містить ліки.

Ache-pain-hurt

Ache – біль; тупий біль; тривалий біль; відчутний дискомфорт; відчувати ниючий біль у певній частині тіла; headache, stomachache, backache, heartache.

Aches – ломота.

Pain – гострий, сильний біль; страждання; болісність; гострий нестерпний біль внаслідок хвороби, отриманого каліцтва або душевних страждань. Як правило, з таким болем йдуть до лікаря або викликають швидку допомогу.

Pain має форму прикметника – **painful** (болючий).

Якщо порівняти з ache, то pain — сильніший біль.

Hurt – шкода. Рідше вживається. Але в деяких контекстах може виступати синонімом до **pain/ache**, однак **hurt** стосується болю, викликаного винятково зовнішніми факторами.

Injury-wound-trauma

Injury – травма, шкода, пошкодження (це може бути забій, синяк, внутрішній крововилив, подряпина, перелом).

Wound – рана, поріз, фізичне каліцтво, безпосереднє пошкодження ділянки тіла з кровотечею, вогнепальне поранення.

Trauma – травма, сильний шок, викликаний неприємним досвідом або досвідом, що викликає це відчуття.

To hurt-to injure-to wound

To hurt – відчувати біль або заподіювати біль, пошкоджувати, поранити, забити.

My eyes hurt. – *Мої очі болять.*

Ouch! Don't touch me. That hurts! – *Не чіпай мене. Мені боляче!*

To hurt someone's feelings. – *завдавати емоційну біль.*

To injure – травмувати, пошкоджувати, завдати тілесних ушкоджень у результаті боротьби або нещасного випадку.

The bombs seriously injured scores of people. – *Бомби серйозно поранили десятки людей.*

The demonstrators injured some passers-by when they started throwing stones. – *Демонстранти поранили кілька перехожих камінням.*

To wound – ранити, уразити, поранити яким-небудь зброєю (холодною чи вогнепальною).

The soldier was mortally wounded by the enemy fire. – *Солдат був смертельно поранений вогнем ворожих гармат.*

Wounded перекладається як «поранений (ножем, зброєю)».

to rub salt into the wound – *сипати сіль на рану,*

to lick one's wounds – *злизувати рани поступово одужувати.*

Зверніть увагу на наступні словосполучення: *badly hurt, seriously injured, mortally wounded.*

Surgery-operation

Surgery – операція, хірургія, хірургічне втручання, операційна, кабінет лікаря. Медична процедура, що включає розріз за допомогою інструментів; виконується для відновлення пошкоджень або зупинки захворювання в живому тілі. Кімната в лікарні, обладнана для проведення хірургічних операцій. Кімната, де можна отримати консультацію лікаря або стоматолога. Галузь медичної науки, яка лікує захворювання або травми за допомогою оперативних процедур.

Operation – операція, медична процедура.

Завдання для самоконтролю:

1. Вставити wound або injury:

- 1) Ramirez was examining the gunshot _____.
- 2) The patient received the _____ of the spinal cord in road accident in 1991
- 3) The post-surgical period was normal, the _____ healed with primary adhesion.
- 4) Their buildings to defend them from all _____ of cold and heat.
- 5) A tight-fitting helmet is designed to protect a skier's from head _____.

2. Вставити illness або disease:

- 1) There is a history of lung _____ in the family.
- 2) He missed five days of work because of _____.
- 3) Smoking is probably major factor of heart _____.
- 4) Due to the advances in medical industry we can now cure many _____.
- 5) One of the most serious _____ at the present stage is coronavirus COVID-19

3. Вставити medicine або drug:

- 1) Did Sheila take her _____ today?
- 2) LSD is a kind of _____ that makes you hallucinate.
- 3) Take this _____ every day.
- 4) Do not use _____ prescribed for someone else, and do not share yours
- 5) Modern _____ has little to combat Viruses.

4. Вставити cure, treat або heal:

- 1) Doctors _____ diseases and shoemakers make shoes.
- 2) Antifungal medications _____ fungal meningitis.
- 3) You can actually _____ T.B., even in HIV-positives.
- 4) People believe the waters _____ them.
- 5) Western medicine tends to _____ the symptoms and not the cause.
- 6) The wound on his head had begun to _____.

5. Знайдіть значення (різницю) та тлумачення: *to fall ill, to fall sick, to catch, to sicken, to take to bed, to go down with something!*

Самостійна робота № 14

Тема: Англомовні штампи ввічливості: вітання, звертання та відповіді на них

Питання:

1. Англомовні штампи вітання та відповіді на них.
2. Англомовні штампи звертання: офіційні та неофіційні.

Базові знання:

Основи граматики англійської мови.

Навички роботи зі словником, веб-сайтами, інтернет-ресурсами.

Вміння аналізувати, виокремлювати головне, будувати речення, працювати з лексичним матеріалом, складати та вести діалог англійською мовою.

ВИКЛАД МАТЕРІАЛУ

В англомовному суспільстві між культурними людьми спілкування ведеться у відповідності з дотриманням принципів ввічливості згідно з трьома рівнями: офіційним, нейтральним і фамільярним. Кожному рівню ввічливості відповідає свій власний стиль мовлення, і тому всі ввічливі слова і вирази можуть бути класифіковані за стилістичною ознакою і відповідно віднесені до офіційного, нейтрального і фамільярного стилів мови.

Вітання

Є десятки вітань для використання. У кожної країни є свій власний спосіб вітати інших, і ці вітання є частиною кожної розмови. Важливо знати загальні фрази, слова і способи їх правильного і впевненого використання. Кажуть, що перші враження – це все, але перше враження ніщо без належного вітання. З формальними все досить просто, головне – вчасно їх сказати.

Формальні вітання англійською мовою

“How do you do?” – це формальне вітання, правда трохи застаріле і не часто використовується сьогодні. Деякі слова підходять для використання в більш формальних ситуаціях або коли слід проявити повагу і ввічливість: ділові зустрічі,

офіційні заняття в класі або на робочому місці, зустрічі з батьками друзів або коханих. Можна почути такі вітання в ресторанах, на ділових зустрічах або в магазинах. Є багато інших варіантів, але ось 6 з найбільш поширених формальних способів сказати «Привіт»:

Hello. – Здравствуйте.

Good morning. – Доброго ранку.

Good afternoon. – Добридень.

Good evening. – Добрий вечір.

It's nice to meet you. – Дуже приємно.

It's a pleasure to meet you. – Радий знайомству.

Пара останніх вітань актуальна тільки, якщо ви зустрічаєте когось вперше.

Є ще формальні вітання для тих, кого ви не бачили довгий час:

It has been a long time. – Давно не бачилися.

It's been too long. – Скільки часу минуло ...

What have you been up to all these years? – Чим займалися весь цей час?

It's always a pleasure to see you. – Завжди радий бачити Вас.

How long has it been? – Скільки часу пройшло?

What's new? – Що нового?

Неформальні вітання англійською мовою

Зазвичай англійці вітають один одного неформальним чином, тому ви можете використовувати ці розмовні вітання для друзів, сім'ї, а також для тих, кого ви випадково зустріли на вулиці.

Hi! – найпопулярніше «привіт».

Morning! – все одно перекладається як «доброго ранку».

How are things (with you)? – Як твої справи?

What's new? – Що нового?

It's good to see you. – Радий тебе бачити (якщо точно раді або давно не бачили).

G'day! – скорочено від "Good day"! – Добридень!

Howdy! – Привітик! Або Привіт! Так часто вітаються в південній частині США.

Хоча деякі з цих виразів виглядають як питання, «відповідач» не завжди повинен сприймати їх таким чином. Насправді, хоча це і може ввести в оману, тут на питання часто відповідають питанням: *And is it just fine?*

Такі вітання можуть використовуватися в поєднаннях. І в цьому стилі також є привітання для людей, яких ви не бачили довгий час:

Long time no see. – Скільки років, скільки зим!

How's it goin? – Як ся маєш? Відповісти можна – It's goin good!

What's good? – Що хорошого?

What's cracking? – Як житуха?

How've you been? – Як справи твої?

How's life been treating you? – Як життя?

Where have you been hiding? – Ти куди пропав?

It's been ages (since I've seen you)! – Сто років тебе не бачив!

Випадкові вітання англійською мовою

Ці способи привітатися використовуються у випадкових, дружніх і знайомих ситуаціях. Вони можуть бути в усному варіанті, текстові повідомлення, повідомлення голосової пошти або в листах до людей, яких ви добре знаєте. Хоча їх і важко назвати грубими, для використання з незнайомими людьми вони все ж не зовсім підходять. Це може викликати сум'яття, і вас можуть не так зрозуміти. Не варто використовувати такі вітання у формальних ситуаціях, так як людині, з якою ви спілкуєтеся, може здатися, що ви не усвідомлюєте всієї серйозності ситуації. Наприклад, було б абсолютно недоречно говорити “What's up?!” тому, з ким ви зустрічалися на похоронах, і не варто використовувати «Yo!».

Hey or Hey there! – Привіт!

What's up ?! (Whaddup? Sup?) – Як воно?

How's it going? — Як справи?

What's happening? or What's happening? – Що як? Як життя?

Yo! – Йой! Гей! Це як «привіт», тільки «йой».

Ці слова і фрази в основному використовуються молодими людьми для привітання один одного, коли вони приходять кудись, наприклад, на вечірку, у кафе або в гості. Хоча деякі з цих вітань виглядають як питання, відповіді на них не передбачаються, і переклади всіх слів досить схожі.

Фрази-відповіді:

Fine, thanks! – Дякую, добре!

I'm very well! – Дуже добре!

I'm alright! – Я в порядку!

Not bad, thank you! – Не погано, спасибі!

The same as usual. – Як завжди.

So-so. – Так собі.

Потрібно вміти красиво прощатися. *Goodbye, bye-bye* – нудні беземоційні вираження. Краще використовувати слова прощання по-англійськи з якимсь побажанням. Наприклад:

Have a nice day/evening! – Доброго дня/вечора!

I hope to see you soon! – Сподіваюся, скоро побачимось!

Take care! – Бережи себе!

Good luck! – Удачі!

All the best! – Всього найкращого!

Звертання

В англійській мові немає відмінностей між «ти» і «Ви», а також множинного «ви». Ці займенники характеризує одне слово *you*. Але і його потрібно вживати з правильними доповненнями.

Офіційні форми звернення англійською:

- хлопчиків до 16 років, називають повним іменем і прізвищем: *Tomas James, Michael Collins*;

- до молодих людей старших 16 років звертаються за конструкцією: *Mr. (Mister – Містер) + ім'я + прізвище: Mr. Joe Black, Mr. Robert Hole*;

- *Sir* (пан) використовується без імені та прізвища, служить зверненням до старшого за віком, званням, посадою чоловіка;

- відповідно до жінок звертаються *Madam*, так само без імені та прізвища. Але так можуть говорити тільки чоловіки.

дівчатам не слід називати так інших дам. Лише якщо одна не є працівницею іншої – другий варіант цього звернення там;

- маленькі дівчатка і незаміжні дівчата – це *Miss* із зазначенням імені та прізвища: *Miss Liza Smith, Miss Caroline Stone*;

- схоже на *Miss* – *Mizz (Ms.)* + ім'я + прізвище – підходить і незаміжнім, і заміжнім дівчатам. Це нова форма звернення для тих, чий статус невідомий або тих, хто воліє його приховувати. Ідеально для *Ms. Mystery*;

- заміжніх дівчат називають *Mrs.* + ім'я + прізвище. Варто бути уважним і запам'ятати, що потрібно використовувати прізвище чоловіка: *Mrs. Carter*. Тільки з ім'ям *Mrs* не використовується!

- *Missus (mistress)*, а скорочено *Mrs.* + прізвище чоловіка – традиційна форма звертання до заміжньої жінки: *Mrs. Moore*;

- якщо мова йде про розведену або овдовілу жінку, потрібно вживати *Ms.* + ім'я + дівоче прізвище: *Ms. Kate Taylor*;

- неодружені пари представляють так: *Mr.* + ім'я + прізвище чоловіка і *Miss* + ім'я + дівоче прізвище: *Mr. James Butler & Miss Joan Mitchel*;

- ну а подружні пари називають за прізвищем чоловіка, тобто *Mr. & Mrs.* + ім'я чоловіка + прізвище чоловіка: *Mr. & Mrs. John Parker*;

- до людей, які займають певні посади, можна звернутися, назвавши посаду або посаду і прізвище, наприклад: *Professor!* або *Professor Blackwood!* *Doctor!* або *Doctor White!* *Captain!* або *Captain Grey!*

- у сучасній культурі в результаті дії принципу політкоректності широкого поширення набуло гендерно-нейтральне звернення до жінки *Ms.* + прізвище, вуалюється статус жінки, заміжня вона чи ні. Таке звернення, як правило, спостерігається в процесі професійної комунікації: наукові конференції, ділові зустрічі, конгреси, наради та ін.

Особисті форми звертання

– дитину або молодшу особу можна назвати *honey* – не медок, звичайно, а солодкий – *sweet*;

– до друзів можна застосувати жартівливе *old man* – старий або *pal* – друже, а для дівчаток підійде *young lady* – панночка (молода леді – дослівно);

– милі і «солодкі» вирази, наприклад, *muffin*, *sugar* допускаються в обігу тільки дуже близьким людям.

Дівчатам слід відмовитися від «масіків», «зайчиків» і «пусічок», називати своїх молодих людей красиво: *handsome* – красень, *tiger* – тигр, *Mr. Perfect* – Містер Ідеал.

Хлопцям називають дівчат: *angel* – ангел, *precious* – дорога, *gorgeous* – красуня.

Darling – це фамільярна форма звернення, відповідна фамільярному рівню ввічливості і фамільярному стилю мовлення.

На фамільярному рівні ввічливості до знайомої людини звертаються по імені. Англійські імена мають скорочені форми, які в усному зверненні вживаються частіше, ніж повні форми: *William* – *Will* (або *Bill*), *Robert* – *Bob*, *Christopher* – *Chris*, *Albert* – *Bert*, *Alexander* – *Alex*, *Gilbert* – *Gill*, *Elizabeth* – *Liz*, *Emily* – *Em*, *Betsy* – *Bess* і т.д.

Англійські імена часто мають і пестливі форми, наприклад: *William* – *Willy* (*Billy*), *Elizabeth* – *Libby* і т.д.

Звернення по імені поширене серед молоді, причому з першого ж моменту знайомства. По імені звертаються батьки до дітей, діти один до одного, а також друзі і приятелі.

Вживання прізвища як самостійної форми звернення суворо обмежене англійським етикетом. Просто за прізвищем звертаються:

1. Наймачі до своєї прислуги – швейцарів, лакеїв, покоївок і т.д. (офіційна форма звернення).

2. Офіцери до солдатів (офіційна форма звернення).

3. У навчальних закладах викладачі і вчителі до учнів і студентів (офіційна форма звернення).

4. Клієнти до добре знайомих рядових працівників сфери обслуговування – продавців, касирів, кравців і т.д. (нейтральна форма звертання).

5. Завсідники барів і ресторанів до знайомих офіціантів (нейтральна форма звертання).

У спілкуванні з англомовними людьми слід бути обережними при переході з офіційного або нейтрального на фамільярний рівень ввічливості, що тотожне переходу з українського «Ви» на українське «ти». Ввічлива заміна офіційної або нейтральною форми звернення на фамільярну можлива тоді, коли один із співрозмовників сам попросить іншого звертатися до нього по імені, що дає підставу іншого співрозмовника відповісти таким же проханням.

Завдання для самоконтролю:

1. Прочитайте, запишіть у словники та вивчіть

слова:

politeness – ввічливість

formal – офіційний

neutral – нейтральний

familiar – фамільярний

out of date – застарілий

respondent – відповідач

to mislead – ввести в оману

random greetings – випадкові вітання

voicemail messages – повідомленнях голосової пошти

confusion – сум'яття

boring emotionless expressions

нудні беземоційні вираження

addressing – звертання

rank – звання

position – посада

a divorced or widowed woman – розведена або овдовіла

жінка

political correctness – політкоректність

caressing form – пестлива форма

employer – наймач

doorman – швейцар

lackey ['lækɪ] – лакей

housemaid – покоївка

ordinary worker – рядовий працівник

service sector – сфера обслуговування

cashier – касир

tailor – кравець

frequenter [fri: 'kwentər] – завсідник

2. Укладіть таблицю “Greetings in English”!

Type of greetins	Examples
Formal greetings	
Informal greetings	
Random greetings	

3. Укладіть таблицю “Typical Answers to Greetings in English”!

Type of greetins	Examples of answers
Formal greetings	
Informal greetings	
Random greetings	

4. Укладіть таблицю “Types of Addressing”!

Type of addressing/ Subtype of addressing	Example
Formal addressing:	
Boys under 16	
Young men above 16	
Personal addressing:	

5. Складіть діалог вітання-знайомство та озвучте його (по 8-10 реплік з кожного боку).

Самостійна робота №15

Тема: Особливості англомовного етикету у звертанні до лікарів та медсестер

1. Форми звертання до лікарів.
2. Форми звертання до медсестер.

Базові знання:

Основи граматики англійської мови.

Навички роботи зі словником, веб-сайтами, інтернет-ресурсами.

Вміння аналізувати, виокремлювати головне, будувати речення, працювати з лексичним матеріалом, складати та вести діалог англійською мовою.

ВИКЛАД МАТЕРІАЛУ

Правила медичного етикету англійською мовою перегукуються з аналогічними нормами інших мов. Адже, людям у всіх куточках світу притаманне ввічливе та шанобливе ставлення до лікарів та медсестер.

Звертання до лікарів

Варто використовувати *“Doctor”* під час розмови з лікарем або кимось із докторським ступенем. Якщо недостатньо знайома людина, щоб називати її на ім'я, слід використовувати префікс і прізвище. Оскільки ведеться звичайна розмова, немає потреби використовувати *“MD”* або *“PhD”*, при звертанні до них. Наприклад:

Good evening Dr. Morgan! How is your night going?

Звертатися до військового лікаря як *“Doctor”*. До військового лікаря можна звертатися так само, як до будь-якого іншого лікаря. Використовувати *“Dr.”* префікс разом із їхнім прізвищем, при розмові ними особисто. Наприклад:

Good morning Dr. Williams! Would I be able to talk with you about something?

Слід вибрати військове звання, щоб не використовувати *“Doctor”*, хоча завжди можна вживати *“Doctor”*. При розмові з військовим лікарем завжди можна вибрати щось ефективніше. Натомість можна використати військове звання особи як префікс при розмові з нею. Наприклад:

“Hello Lieutenant Clark!” замість *“Hello Dr. Clark!”*

Звертання до медсестер

Багато медсестер вважають за краще, щоб їх називали на ім'я, і більшість підкажуть, як до них звертатися, коли вони представляться.

Miss або *Mister* підходить, поки медсестра не представиться. Це шанобливий спосіб привернути їхню увагу, якщо не відомо, як вони вважають за краще, щоб до них зверталися. Якщо на бейджику зазначено їх ім'я, слід додати їхнє ім'я чи прізвище. Це підходить для будь-якого типу медсестер, включаючи *RN*, *NP* або *CRNA*. Наприклад:

Excuse me, Miss Lauren?

Thank you, Mister Hill.

Hi Miss, can you point me in the right direction?

“Nurse” – це шанобливий спосіб звертатися до будь-якої медсестри, поки вони не скажуть інакше. Це схоже на те, як називають лікаря *“doctor”*, коли вперше зустрічають. Спочатку це може здатися занадто формальним, але багато медсестер скажуть, як їх називати, коли на початку розмови. Дехто може віддати перевагу *“nurse”* з міркувань приватності. Наприклад:

Excuse me, nurse?

Thank you, nurse!

Good morning, nurse. How would you like to be addressed?

Незважаючи на те, що практикуюча медична сестра може виконувати роль лікаря, до неї все одно слід звертатися *“nurse”* а не *“doctor”*.

Більшість медсестер вважають за краще, щоб на роботі їх називали на ім'я. Це допомагає побудувати комфортні, турботливі стосунки з пацієнтами, за якими вони доглядають. Не варто називати їх на ім'я, доки вони не відрекомендуються таким чином, або варто запитати, чи якому звертанням вони віддають перевагу. В іншому випадку слід дотримуватися *“Miss”*, *“Mister”* або *“Nurse”*. Наприклад:

Thank you, Emily!

Can you get John for me?

Sarah, which medication am I supposed to take first?

Якщо відоме ім'я або прізвище медсестри, варто вказувати його після слова “nurse”. Цей формат трохи застарів, але це все ще шанобливий спосіб звертатися до медсестри, якщо не відомо, чому вона віддає перевагу, або хоче бути більш формальною. Варто перевірити табличку з ім'ям медсестри, якщо не впевнені, як її назвати (у більшості з них є лише ім'я та ініціали прізвища).

Hi, I'm looking for Nurse Claire.

Thank you, Nurse Kyle!

Where's Nurse Jones?

Військові медсестри є офіцерськими званнями, як і солдати. У цьому випадку доречно називати їх за званням і прізвищем. Якщо вони не представляють себе як такі, можна дізнатися про їх звання за табличкою з іменем або формою. Наприклад:

Good morning, Officer Williams.

Excuse me, Lieutenant Brown?

You'll be working with Captain Schumacher today.

У медсестринстві медсестер по всьому світу медсестер називають “nurses”. Однак жінок-медсестер називають сестрами “sisters”, а чоловіків-медсестер братами “brothers”. Дійсно, медсестер в азіатських країнах часто називають сестрами “sisters” або братами “brothers”.

Завдання для самоконтролю:

1. Дайте відповіді на запитання:

- 1) Is addressing the medical staff different in different cultures?
- 2) Are there differences in addressing the doctors and nurses?
- 3) What is the most common addressing a doctor?
- 4) What is the most common addressing a nurse?
- 5) What kind of addressing do most nurses prefer?
- 6) Are there any differences in addressing female and male nurses?
- 7) Is it possible to address a nurse “Miss” or “Mister”?
- 8) Is there any special addressing the military medical staff?
- 9) Is it possible to call nurses “sisters”?

10) In what countries do people call nurses “Sisters” and “Brothers”?

2. Укладіть таблицю “Addressing the Doctor”!

Type of addressing	Example

3. Укладіть таблицю “Addressing the Nurse”!

Type of addressing	Example

4. Складіть 3 діалоги пацієнта з лікарем, медичною сестрою та військовим лікарем/медичною сестрою і озвучте їх (по 3-5 реплік з кожного боку).

Самостійна робота №16

Тема: Англомовні штампи ввічливості: прохання про допомогу, привернення уваги та відповіді на них

Питання:

1. Англомовні штампи прохання про допомогу та відповіді на них.

2. Англомовні штампи привернення уваги та відповіді на них.

Базові знання:

Основи граматики англійської мови.

Навички роботи зі словником, вебсайтами, інтернет-ресурсами.

Вміння аналізувати, виокремлювати головне, будувати речення, працювати з лексичним матеріалом, складати та вести діалог англійською мовою.

ВИКЛАД МАТЕРІАЛУ

Англомовні штампи ввічливості передбачають звертання за допомогою (або прохання), привернення уваги та відповіді на них. Якщо потрібно звернутися за допомогою, є багато способів зробити це у формальному та неформальному контексті.

Прохання про допомогу

Перш за все, якщо ви звертаєтесь до когось із проханням або за допомогою, то в англійській мові є лише одне «чарівне» слово – “*please*” (будь ласка).

У неформальній обстановці, коли ви просите допомоги у друга, члена сім'ї або родича, можна сказати:

Can you give me a hand? – Чи можете ви мені допомогти?

Can you help me to hold the door for a minute? – Чи можете ви допомогти мені затримати двері на хвилинку?

Can I ask you a favour? – Можу я попросити вас про послугу?

Якщо ви хочете безпосередньо попросити про допомогу, можна використовувати фразу “*lend me a hand*”. Це менш ввічливий варіант фрази “*give me a hand*”:

Lend me a hand to do this, will you? – Допоможеш мені в цьому,га?

Give me a hand to do this, will you? – Допоможи мені, зробиш?

“*Can you help me out with ...*” означатиме «виручити, допомогти з чимось»:

Can you help me out with my homework? – Не допоможеш мені з моєю домашньою роботою?

У формальній ситуації, коли ви потребуєте допомоги в чомусь, ви повинні ввічливо сказати й використовувати модальне дієслово “*could*”:

Could you help me to open the door? – Чи не могли б ви допомогти мені відкрити двері?

I wonder if you could help me to get the book on the top of the shelf? – Цікаво, чи не могли б ви допомогти мені поставити книгу на полицю?

У деяких ситуаціях, коли ви потребуєте підтримки або допомоги інших, ви можна сказати:

I could do with some help, please. (You insist that you are really in need of help) – Я впораюся з цим з вашою допомогою, будь ласка. (Тут ви наполягаєте, що вам дійсно потрібна допомога).

I'd like – Мені хотілося б.

Прохання з “*I'd like*” зазвичай звернені до працівників сервісу, обслуговуючого персоналу. Наприклад, за допомогою цього виразу зазвичай роблять замовлення.

Примітка: після “*would like*” дієслово використовується з часткою *to*.

Hi, I would like to order a pizza. – Здрастуйте, я хотів би замовити піцу.

I'd like to have a taxi. – Я хотів би замовити таксі.

I'd like (to have) a hamburger, please. – Я б хотів (замовити) гамбургер.

У більш формальній ситуації використовується “*could you spare*”, щоб позначити, що поважаємо інших:

Could you spare me a moment? – Можете приділити мені хвилинку?

Якщо ви хочете попросити інших про допомогу та сподівається, що вони не відмовляться, ви можете сказати:

I need some help, please. – Допоможіть мені, будь ласка.

Якщо вам потрібно запитати чи попросити про допомогу:

Can I ask you? — Чи можу я вас запитати?

May I ask you for a help? — Чи можу я попросити вас про допомогу?

Can I help you? - Чи можу я вам допомогти?

Excuse me, could you do me a favour?- Не могли б ви мені допомогти?

Sure. - Звичайно можу

Could you do me a favor? — Чи не надасте мені послугу?
Please! - Будь ласка!

What can I do for you? — Чим можу вам бути корисним?

Ввічлива форма прохання виглядає так:

Could/ would you ..., please.

Could/ would you be so kind as to...

На практиці це виглядає так:

- Could you give me your telephone number, please?

- Yes, of course.

Або:

- Would you be so kind as to help me with my English home task?

- Sure!

Привернення уваги

Перед тим, як попросити про щось людину, потрібно привернути її увагу.

Найпростіший спосіб: *Excuse me! – Вибачте!* підійде для будь-якої ситуації.

В американській англійській також вживається вираз “*I beg your pardon!*”

Excuse me! Can you tell me where John lives? – Прошу вибачення! Можете сказати, де живе Джон?

I beg your pardon! Can you direct me to the manager's office? – Прошу вибачення! Можете сказати, як пройти до офісу менеджера?

Sir! (Сер) – при зверненні до незнайомого чоловіка.

Ma'am (mm, та'ат – скорочено від madam) – при зверненні до незнайомої жінки.

Miss (mic) – при зверненні до незнайомої молодшої жінки.

Окрім того, для привертання уваги використовуються наступні форми:

<i>Перепрошую!</i>	<i>Pardon me, ... I say! I say, ... Hi! Hey</i>
<i>Вибачте за турботу.</i>	<i>Excuse me, ... I'm sorry to trouble you, but ...</i>

Стилістично підвищені форми:

Вибачте за турботу. – Excuse me, ... /I'm sorry to trouble you, but ...

Друга форма, як правило передую проханням, яке вимагає від особи, до якої вона звертається, деякого зусилля чи якої-небудь дії (відкрити вікно, зачинити двері, перекласти речі і т.п.) Наприклад:

I'm sorry to trouble you, but can/could you move up a bit? – Вибачте за турботу, та чи не могли б ви посунутись трішки?

Також способом привернути увагу може бути ввічливе запитання:

Скажіть, будь ласка ...? – Could you tell me ..., please?

Can you tell me ... , please?

Can і *could* однаково вживаються в контексті ситуації. Однак *could* звучить більш ввічливо й шанобливо, так як мається на увазі і не сказана в голос фраза «якщо вас це не обтяжить».

<i>Вибачте, Ви не скажете...?</i>	<i>Excuse me, can you tell me ... (please)?</i>
<i>Вибачте, не могли б Ви сказати... ?</i>	<i>Excuse me, could you tell me ... (please)?</i>
<i>Пробачте, Ви не знаєте... ?</i>	<i>Excuse me, do you happen to know...? Excuse me, could you tell me ... (please)?</i>
<i>Будьте добрі...</i>	<i>Please...</i>

<i>Будьте люб'язні...</i>	<i>Would you..., (please)? Would you mind..., (please)?</i>
<i>Чи не удете Ви такі ласкаві сказати ...?</i>	<i>Would you be good (kind) enough to tell me..., (please)? Would you be so good (kind) as to tell me ..., (please)?</i>
<i>Ви не можете (сказати) ...? Не можете Ви (сказати) ...? Не могли би ви (сказати) ...? Вам не важко (сказати) ... ?</i>	<i>Can/Could you tell me ... (please)?</i>
<i>Можна (вас) запитати?</i>	<i>May I ask (you) a question?</i>
<i>Можна задати питання? Дозвольте вас запитати?</i>	<i>Can I have a word with you?</i>
<i>Можна вас (тебе) на хвилинку?</i>	<i>May I see you for a moment?</i>

Також сигналом привернення уваги може бути:

<i>Послухайте!</i>	<i>Excuse me, ... I say! I say, ... Hi! Hey! Here! Hey there! Look (here)! See here!</i>
--------------------	--

Відповіді

Ствердну відповідь на прохання можна дати:

Sure! Yes, of course. No problem! Definitely! With pleasure!

Here you are?

У відповідь на «дякую» – *Thank you!*

Ви можете сказати «будь ласка» наступними способами:

You are welcome, або ж навіть – *You are very welcome! My pleasure! Sure! It's a pleasure!*

Більш неофіційні репліки, що на українську мову можуть перекладатися як: «Нема за що», «Без проблем» – *No problem! Don't mention it! Don't mention it. It's OK.*

Вирази ввічливості, які допомагають нам поставити питання про те, що сталося. Вони відображають наші емоції здивування, здивування, несподіванки щодо ситуації:

What's the matter? – Що трапилося?

What's up/going on? – У чому річ? Що відбувається?

What's the trouble/ happening? – У чому проблема? Що відбувається?

Такі фрази та мовні конструкції стануть вам у нагоді для вираження ввічливості, якщо ви хочете когось підбадьорити, обнадіяти, заспокоїти і т.д.

Don't take it to heart. – Не сприймайте це близько до серця. Take it easy. – Не переживайте, відносьтеся легко.

Never mind. – Не турбуйся.

Forget it. – Забудь, не звертай уваги.

Завдання для самоконтролю:

1. Попросіть медичного працівника про допомогу, розпочавши такими фразами:

- 1) *Can you give me a hand? ...*
- 2) *Can you help me to for a minute?*
- 3) *Can I ask you a favour?...*
- 4) *I wonder if you could help me to*
- 5) *I could it do with some help, please. ...*
- 6) *Hi, I would like to ...*
- 7) *I'd like to have*
- 8) *I'd like (to have) a ..., please.*
- 9) *Can I ask you?*
- 10) *May I ask you for help?*
- 11) *Excuse me, could you do me a favour...*
- 12) *Could you be so kind as to...*
- 13) *Would you be so kind as to...*
- 14) *Would you be so kind as to help me with...*
- 15) *Could/ would you ..., please.*

2. Дайте відповіді на сформульовані у попередній вправі варіанти прохання про допомогу!

3. Завершіть речення привернення уваги медичного працівника:

- 1) *Excuse me, can you tell me ... (please)?*

- 2) *Excuse me, could you tell me ... (please)?*
- 3) *Please...*
- 4) *Would you..., (please)?*
- 5) *Would you mind..., (please)?*
- 6) *Would you be good (kind) enough to tell me..., (please)?*
- 7) *Would you be so good (kind) as to tell me ..., (please)?*
- 8) *Can you tell me ... (please)?*
- 9) *Could you tell me ... (please)?*
- 10) *May I ask (you) a question?.....*
- 11) *Can I have a word with you?.....*
- 12) *May I see you for a moment?.....*
- 13) *Excuse me, ...*
- 14) *I say! I say, ...*
- 15) *Hi! Hey*
- 16) *Here!*
- 17) *Hey there! ...*
- 18) *Look (here)! ...*
- 19) *See here*
- 20) *I'm sorry to trouble you, but can/could you....*

4. Дайте відповіді на сформульовані у попередній вправі варіанти привернення уваги!

5. Складіть діалог пацієнта та медичного працівника, взявши за основу вправи 1-4, та звучте його (8-10 реплік з кожного боку).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гальчун Н. Теоретичне осмислення поняття міжкультурної компетентності в сучасних наукових дослідженнях. *Інноваційна педагогіка*. Одеса, 2021. Вип. 35. С.157-163. DOI <http://surl.li/qsgia>
2. Наталія Гальчун. Міжкультурна компетентність як складник професійної компетентності медичного працівника. *Актуальні питання гуманітарних наук. Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Вип. 43. 2021. Т. 1. С. 211-219. DOI <http://surl.li/qsgig>
3. Гальчун Н. Становлення міжкультурної компетентності як самостійного наукового напрямку. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Київ, 2021. № 84. С. 32-36. <http://surl.li/qsgghh>
4. Наталія Гальчун. Деякі аспекти формування міжкультурної компетентності майбутніх медичних працівників на заняттях з іноземної мови. *Сучасні підходи у формуванні професійних компетентностей фахових молодших бакалаврів* : Матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф., 01 червня 2022 р. / ВСП «Житомирський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету». Житомир, 2022. С. 28-33.
5. Людмила Гусак, Наталія Гальчун. Інтегративний характер міжкультурної компетентності: на прикладі викладання іноземної мови. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Запоріжжя, 2022. № 83. С. 16-23. URL : <http://surl.li/qsgghb>
6. Олена Іщенко. Тематичні табу європейського бізнес-середовища. *The globalization of scientific knowledge: theoretical and practical research* : Materials of International Scientific Conference, December 17-18, 2021. Riga, Latvia, 2021. P. 73-79. DOI: <http://surl.li/qsggp>
- Костенко Д. В. Дослідження поняття міжкультурної компетентності: теоретичний аспект. *Науковий вісник Донбасу. Електронне наукове фахове*

видання. Педагогічні науки. 2018. № 1-2. URL: <http://surl.li/qsgggn>

7. Дарія Пустовойченко. Формування міжкультурної комунікативної компетентності майбутніх психологів засобами іноземної мови як один з пріоритетних напрямків професійної підготовки. *Науковий вісник Мик. нац. ун-ту ім. В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. Миколаїв, 2018. № 4 (63). С. 102-106.

8. Резунова О. С. Міжкультурна компетентність як необхідна складова професійної компетентності сучасного фахівця. *Науковий огляд*. 2021. № 1 (73). URL: <http://surl.li/qsgege>

9. Michaela Baucheler, Kath Jyaehning, Gloria Matzig, Tanya Weindler. Oxford Business English. English for the Pharmaceutical Industry / Express Series. Oxford University Press. 2018.

10. Virginia Evans, Jenny Dooley, Craig Anderson. Career Path / Nursing. Express Publishing, 2022.

11. Англійські фрази: вітання, звернення, прохання. URL : <http://surl.li/qsffms>

12. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. Компетентність. URL : <http://surl.li/qsghfm>

13. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. Компетенція. URL : <http://surl.li/qsghfm>

14. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. Комунікативна компетентність. URL : <http://surl.li/qsffvo>

15. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. Міжкультурна компетентність. URL : <http://surl.li/qsgey>

16. Ввічливі та не дуже прохання англійською мовою. Help! Як просити про допомогу англійською. Зі структурою я впораюся. Але як бути з помилками. URL : <http://surl.li/qsffpg>

17. Вивчити англійську онлайн: базові фрази про допомогу. URL : <http://surl.li/qsffpp>

18. Етикет в Канаді або Як слід поводитися. URL : <http://surl.li/qsffpz>

19. Комунікативна компетентність. URL : <http://surl.li/qsffqv>

20. Комунікативна культура. URL : <http://surl.li/qsfrl>
21. Міжнародний кодекс медичної етики. Всесвітня медична асоціація : Кодекс. Міжнародний документ від 01. 10. 1949. URL: <http://surl.li/qsfsj>
22. Особливості ведення бізнесу у Канаді. URL : <http://surl.li/qsflug>
23. Постійне представництво України при Раді Європи. *Співробітництво між Україною та Радою Європи* : веб-сайт. URL: <http://surl.li/qsfsu>
24. Специфіка культури ділового спілкування у провідних європейських країнах. URL : <http://surl.li/qsfvw>
25. Привітання англійською мовою. URL : <http://surl.li/qsfwf>
26. Приписи і заборони ісламу. URL : <http://surl.li/qsfwj>
27. Про хворобу англійською: sickness, illness, disease, disorder, ailment, malaise, malady та інші. URL : <http://surl.li/qsfwu>
28. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 223 Медсестринство для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 22 Охорона здоров'я : наказ МОН України від 05.12.2018 № 1344. URL : <http://surl.li/itho>
29. У чому різниця між sick і ill? URL : <http://surl.li/qsffy>
30. Як вітатися англійською: Етикетні формули вітання. URL : <http://surl.li/qsfyu>
31. Як привернути увагу? URL : <http://surl.li/qsffz>
32. Як привернути чийсь увагу і як принести свої вибачення англійською мовою. URL : <http://surl.li/qsgha>
33. 15 табу ефективного спілкування. URL : <http://surl.li/qsgha>
34. CREATIVE COMMONS. URL : <http://surl.li/qsgha>
35. Duolingo. Переклад: українська – англійська: веб-сайт. URL: <http://surl.li/qsghb>
36. English-online.in.ua. Матеріали для вивчення англійської мови: веб-сайт. URL: <http://surl.li/qsghb>
37. Easy-English.com.ua. Граматика англійської мови: веб-сайт. URL: <http://surl.li/qsghc>

38. Glosbe. Словник українська – англійська: веб-сайт.
URL: <http://surl.li/qsgcz>
39. GrammarWay. Граматика англійської мови: веб-сайт.
URL: <http://surl.li/egnaq>
40. How to Address Doctors. URL : <http://surl.li/qsgdn>
41. How to Address Nurses. URL : <http://surl.li/qsgdu>
42. The Free Medical Dictionary by Farlex: веб-сайт. URL:
<http://surl.li/qsged>
43. Outlining the NHS Nurse Grades and Bands. URL :
<http://surl.li/qsgei>
44. White Paper on Intercultural Dialogue. *Council of Europe* : веб-сайт. URL: <http://surl.li/qsgeo>

Навчально-методичне видання

Гальчун Наталія Петрівна

**АНГЛІЙСЬКА МОВА
В МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МЕДИЧНОГО ПРАЦІВНИКА**

*Навчально-методичний посібник
для організації самостійної роботи
здобувачів освіти*

Формат 60x84 1/16. Обсяг 6,51 ум. друк. арк., 6,23 обл.-вид. арк.
Наклад 100 пр. Зам. 27. Виготовлювач – Вежа-Друк
(м. Луцьк, вул. Шопена, 12, тел. 38 066 936 25 49).
Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України
ДК № 4607 від 30.08.2013 р.

